

1207Y_Az_Əyanii_Yekun imtahan testinin sualları**Fənn : 1207y Coğrafi ekologiyanın əsasları**

1 Tropik enliklərdən ekvatora doğru əsən küləklər necə adlanır?

- qərb küləkləri
- antisiklon
- siklon
- passatlar
- musson

2 Orqanizmlərin birinin digərinin həyat fəaliyyətinə təsiri hansı faktordur?

- faktor deyil
- antropogen faktoru
- mühitin abiotik faktoru
- ətraf mühitin biotik faktoru
- xarici mühitə alışma faktoru

3 Su hövzələrinin abiotik faktoru nəyə təsir edir?

- canlıların sahə əlaqələrini formalaşdırır
- çürümə prosesini sürətləndirir
- bakteriyaların yaranmasına kömək edir
- bakteriyaların, planktonların fotosintez prosesinə
- atmosferin istilik rejimini tənzimləyir

4 Mühitin məhdudlaşdırıcı faktorlarından biridir:

- ətraf mühitin strukturu
- ətraf mühitin qarşılıqlı əlaqəsi
- mühitdə orqanizmlərin vəziyyəti
- ətraf mühitin çirklənməsi
- ətraf mühitin temperaturu

5 Canlı orqanizmlərin neçə faizi sudan ibarətdir?

- 50-55%
- 20-30%
- 10-15%
- 50-80%
- 30-40%

6 Ekoloji baxımdan ətraf mühitdə mövcud olan su məhdudlaşdırıcı fiziki faktorlardan biridir?

- noosferin strukturu
- küləyin istiqaməti
- atmosfərin sirkulyasiyası
- atmosfer havasının nəmliyi
- atmosferin quruluşu

7 İonlaşdırıcı şüaların mənbəyi nədir?

- mənbəyi məlum deyil
- üzvi maddələrin dövriyyəsi
- günəşdən gələn istilik
- radioaktiv maddələr və kosmik şüalar
- ətraf mühitin temperaturu

8 Yer üzərində abiotik faktorlardan olan günəş şüasının əhəmiyyətinə aiddir:

- əhəmiyyəti yoxdur
- elmin inkişafını təmin edir
- təbiətin proseslərinə mane olur
- fotosintez prosesini yaradır
- istilik enerjisi mənbəyi deyil

9 İkinci dövrü faktorlara daxildir:

- cansız təbiət faktoru
- cəmiyyətlə təbiətin münasibəti
- orqanizmlərin qarşılıqlı əlaqəsi
- temperatur, nəmlik, atmosfer çöküntüləri
- çirklənmə əmsalı

10 Birinci dövrü faktorlara daxildir:

- atmosferin vəziyyəti
- yerin fırlanması, gündəlik işıq dəyişməsi
- texnogen faktorlar
- sirkulyasiya prosesi
- su hövzələrinin təsiri

11 Ekoloji faktorlara daxil deyil:

- canlı təbiət faktoru
- biotik
- abiotik
- sistemli əlaqə
- antropogen

12 Ekoloji faktorlar neçə kateqoriyaya bölünür?

- dörd
- beş
- iki
- üç
- altı

13 Ekoloji faktor nəyə deyilir?

- 3.0
- istehsala təsir göstərən amillər
- canlı orqanizmlərin qarşılıqlı əlaqəsi
- canlı orqanizmlərə təsir edən hər hansı bir mühit
- biosferin vəziyyəti

14 Müasir mərhələdə ekologiyanın inkişafı, canlı aləmin hansı qanunlarını öyrənməyi tələb edir?

- bioekoloji müxtəlifliyi
- qlobal problemlərin həlli istiqamətlərini
- ETT-nin nəaliyyətlərinin tətbiqini
- canlı aləmin sistemli əlaqəsi və fəaliyyətini
- tədqiqatların birgə aparılmasını

15 Biosferin noosferə çevrilməsi təlimini hansı alim irəli sürmüşdü?

- fransız alimləri
- A.P.Vinoqradov
- D.P.Marş
- V.I.Vernadski
- alman alimləri

16 Ekologiya tarixinin 3-cü mərhələsi hansı dövrü əhatə edir?

- XVIII – XIX əsrlər
- XIX əsrin əvvəlləri
- XX əsrin 50-ci illərinə qədər
- XX əsrin 50-ci illərindən bugünə qədər
- XIX əsrin 2-ci yarısı

17 Bu mərhələdə hansı ölkənin alimləri daha çox fəaliyyət göstərmişdir ?

- İsveçin
- İngiltərənin
- Almaniyanın
- Rusiyanın
- Fransanın

18 Ekologiyanın inkişafının 2-ci mərhələsi hansı dövrü əhatə edir?

- XX əsrin 50-ci illərindən XX əsrin sonuna qədər
- XIX əsrin 60-cı illərinə qədər
- XVII əsrin sonu XIX əsrin əvvəlləri
- XIX əsrin 60-cı, XX əsrin 50-ci illərinə qədər
- XX əsrin əvvəlləri

19 1840-cı ildə L.Libix ekologiyanın hansı qanununu yaratmışdır ki, hələ də o, öz əhəmiyyətini itirməmişdir?

- növlərin əmələ gəlməsi qanunu
- Neytrallaşma qanunu
- Maksimum qanunu
- Minimum qanunu
- fiziki təsirlər qanunu

20 XIX əsrin əvvəllərində meydana gəlmiş hansı sahə ekoloji təfəkkürün sonrakı inkişafı sayılır?

- zoologiya
- geologiya
- geomorfologiya
- biocoğrafiya
- kartoqrafiya

21 Yay mussonlarının istiqamətini göstərin:

- tropiklərdən qütblərə
- tropiklərdən ekvatora
- ekvator dan qütblərə
- okeandan quruya
- qurudan okean

22 Aydın, quru, zəif küləkli hava şəraiti yaradır:

- isti hava
- quru hava
- Qolfsrim cərəyanı
- antisiklon
- soyuq hava

23 Küləkli, rütubətli, dumanlı hava şəraiti yaradan hava axını:

- soyuq hava
- kuratio cərəyanı
- antisiklon
- isti hava
- siklon

24 Soyuq cərəyanlar hansı istiqamətdə hərəkət edir?

- ekvator dan tropiklərə
- tropiklərdən qütblərə
- tropiklərdən ekvatora
- qütblərdən ekvatora
- ekvator dan qütblərə

25 İsti cərəyanların istiqamətini göstərin:

- tropiklərdən ekvatora
- qütblərdən tropiklərə
- qütblərdən ekvatora
- ekvator dan qütblərə
- tropiklərdən qütblərə

26 Dünya okeanının ən isti cərəyanı:

- Mozanibik
- Labnadır
- Kyrosio
- Qalfrim
- Bengil

27 Okean və dəniz axınlarının yaranması aslıdır:

- Ayın hərəkətindən
- Relyefdən
- Günəşin fırlanmasından
- Yerin hərəkətindən
- yağıntılardan

28 Ən çox duzluluğa malik olan okean:

- Şimal Buzlu
- Cənub
- Sakit
- Atlantik
- Hind

29 Okean suların səthində orta temperatur bərabərdir:

- 12,80 C
- 15,20 C
- 36,20 C
- 17,50 C
- 90 C

30 Böyük və kiçik su dövranında daha yaxından iştirak edir:

- buzlaqlar
- relyev
- cərəyanlar
- Günəş radiasiyası
- yağıntı

31 Hansı okean daha dərinidir?

- Hind
- Atlantik
- cənub
- Sakit
- Şimal Buzlu

32 Sahəsinə görə ikinci ən böyük okeanı göstərin?

- Sakit
- Hind
- cənub
- Atlantik
- Şimal Buzlu

33 Ən kiçik okeanın yerləşdiyi sıra hansıdır?

- Hind okean
- Cənub
- Sakit okean
- Şimal Buzlu
- Atlantik

34 Sahəsinə görə ən böyük okean:

- Atlantik okean
- Şimal Buzlu okean
- Hind okean
- Sakit okean
- Cənub okean

35 Dünya okeanı yer səthinin neçə faizini təşkil edir?

- 35.2
- 56.4
- 21.8
- 70.8
- 44.5

36 Dünyada ən böyük seysmoloji qurşaqlar:

- Aralıq dənizi və Sakit okean
- Kopdiyer dağları və Tyan-Şan
- Qafqaz dağları Ural
- And dağları və Himalay
- Qafqaz və Altay dağları

37 Payız gecə-gündüz bərabərliyi əmələ gəlir:

- 20 avqusta
- 22 dekabrda
- 21 martda
- 23 sentyabrda
- 22 iyunda

38 Yaz gecə-gündüz bərabərliyə yaranır:

- 20 mayda
- 23 sentyabrda
- 22 dekabrda
- 21 martda
- 22 iyunda

39 Şimal tropik xətti necə adlanır?

- cənub qüt
- ekvator dönüm dairəsi
- cənub dönüm xətti
- şimal dönüm dairəsi
- şimal qütb dairəsi

40 Yerın günəş ətrafında hərəkət sürəti bərabərdir:

- 16 m/san
- 30,1 m/san
- 24,6 m/san
- 29,8 m/san
- 21 m/san

41 İlin hansı ayında Yerın şimal qütbü Günəşə meilli olur?

- 3 oktyabrda
- 22 dekabrda
- 23 sentyabrda
- 21 iyunda
- 26 amqusta

42 Yerın Günəş ətrafındakı hərəkəti necə adlanır?

- ekzogen
- qravtsasiya
- endogen
- orbital
- vulkanik

43 Günəş və yer arasındakı yer bərabərdir:

- 136 mln km
- 146 mln km.
- 139 mln.km.
- 150 mln.km.
- 168 mlnökm

44 Şimal və cənub yarımkürələrində çay suların sağ sahillərinin yumasının səbəbi hesab olunur:

- maqnit sahəsi
- günəşin təsviri
- endogen qüvvələr
- ekzoren qüvvələr
- korialis qüvvəsi

45 Yer in öz oxu ətrafında hərəkəti səbəb olur:

- izatermlərin düzxətli olmasına
- zəlzələlərin intensivləşməsinə
- sunaminin baş verməsinə
- hava və su kütlələrinin meyl etməsinə
- təzyiq və temperaturun sabit qalmasına

46 Yer in sutqalığ hərəkəti nəticəsində yaranır:

- hava axınları dəyişmir
- temperatur dəyişmir
- yağıntılar bərabər paylanır
- gündüz və gecə növbələşir.
- təzyiq və rütubət sabit qalır

47 Mərkəzdənqaçma və cazibə qüvvəsi nəticəsində:

- Ayın hərəkəti baş verir.
- Günəş yeri işıqlandırır
- Yer öz oxu ətrafında fırlanır
- yer qüslərdən basıq olur
- yer Günəş ətrafında fırlanır

48 Mərkəzdənqaçma və cazibə qüvvəsinin yaranmasının səbəbi sayılır?

- planetlərin hərəkəti
- Ayın hərəkəti
- Yer in Günəş ətrafında hərəkəti
- Yer in öz oxu ətrafında fırlanması
- Günəş in hərəkəti

49 Ekologiya elminin nəzəri və metodoloji əsaslarının zənginləşməsinə təsir edən nəzəriyyələrdən biridir:

- elmi araşdırmalar
- qeyri-səlist nəzəriyyəsi
- riyazi analiz
- təkamül nəzəriyyəsi
- məntiq nəzəriyyəsi

50 Təbiətlə-insan arasındakı qarşılıqlı təsiri tədqiq edən fəlsəfi cərəyanlardan biri belə adlanır:

- coğrafi yanaşma
- elmi materializm
- bioloji varlıqlar
- coğrafi determinizm
- vülqar materializm

51 Təbiətşünaslıqda XVII əsrin əvvəllərindən başlayan üçüncü dövr necə adlanır?

- elmi-texniki tərəqqi
- münasibətlər dövrü
- dini-fəlsəfi
- mexaniki və metafiziki
- elmi-nəzəri

52 Təbiətşünaslığın yaranmasının ikinci dövrü necə adlanır?

- ekoloji
- tarixi
- coğrafi
- dini-fəlsəfi
- elmi-nəzəri

53 Təbiətşünaslığın yaranmasında birinci mərhələdə antik ölkələri göstərin:

- Hindistan,Şri-Lanka,Çin
- Misir,Mesopotomiya, Çin
- Fransa,BƏƏ,Yaponiya
- B.Britaniya, Yaponiya
- Kanada,ABŞ

54 Ekoloji proseslərin öyrənilməsində daha çox yer tutan elm hansıdır?

- təbiətşünaslıq
- tarix
- fəlsəfə
- coğrafiya
- iqtisadiyyat

55 Təbiət dəyişmələri ilə yaranan hadisələr nə adlanır?

- ekstremal hadisələr
- bioloji hadisələr
- tarixi hadisələr
- regional hadisələr
- lokal hadisələr

56 Təbii ehtiyatlardan intensiv istifadə və manufaktura sənayesinin inkişafı dövrü hansıdır?

- antik dövr
- XIX-XX əsr
- XVII-XVIII əsr
- XV əsr
- feodalizm dövrü

57 Qədim Şərqdə ətraf mühitlə bağlı həyat tərzi üçün zəruri olan amillərə aiddir:

- ətraf mühiti mühafizə
- insan amili
- mühitin dəyərləndirilməsi
- istehlak şeyləri istehsalı
- istehsalın artırılması

58 Feodalizmin inkişafı dövründə ekoloji gərginliklərin yaranması hansı əsrə təsadüf edir?

- XIX əsrin əvvəllərinə
- XVII-XVIII
- XII-XIII
- X-XII
- XV-XVI

59 Təbii balansın pozulması nə ilə nəticələnir?

- ekoloji gərginliyi sürətləndirir
- elmin inkişafına səbəb olur
- əhali yerdəyişməsinə səbəb olur
- təsərrüfata müsbət təsir edir
- istehsal münasibətlərini dəyişir

60 Antik dövrdəki yüksəlişlər hansı dənizin əlverişli təbii şəraiti və ehtiyatları ilə əlaqədar idi?

- Oxot dənizi
- Kara dənizi
- Şimal dənizi
- Qara dəniz
- Aralıq dənizi

61 Antik və ilkin feodal dövlətlərində ərazi əmək bölgüsülərindən istifadə edilməsi ilə əlaqədar hansı biliklər yaranmağa başladı?

- ətraf mühit haqqında
- fəlsəfi biliklər
- elmi-nəzəri biliklər
- yer-göy haqqında
- riyazi biliklər

62 Yunan fəlsəfəsində Aristotel, Hippokrat, Pliney və b. Hansı ideyanın nümayəndələridirlər?

- daxili və xarici təsirlərin
- lokal və regional gərginliklərin
- kosmosentrik ideyaların
- yerin quruluşu haqqında ideyanın
- mühitin çirklənməsi ideyasının

63 Qədim Şərqi fəlsəfəsində Zərdüştdə hansı biliklərin olduğu göstərilir?

- təbiətin varlığı
- elmin vacibliyinin
- insanın əmək fəaliyyətinin
- təbiətlə insanlar arasında əlaqələrin
- antropoloji və irqi fərqlərin

64 İnsanların məskunlaşmasının mühüm şərtlərini səciyyələndirin

- bol su ehtiyatının olması
- irqlərin seçilməsi
- meşəsi zəngin olan ərazilər
- əlverişli iqlim,məhsuldar torpaq
- dini mənsubiyyətlərin vacibliyi

65 Eramızdan əvvəl insanların ehtiyaclarını ödəyən əsas təsərrüfat sahələri hansıdır?

- məhsul mübadiləsi
- toxuculuq məmulatları istehsalı
- hasilat sənayesi məhsulları
- ovçuluq,balıqçılıq,heyvandarlıq
- müxtəlif sənaye sahələri

66 Geoekologiya nın mənasını izah edin:

- elmlərin birliyidir
- Yer səthinin quruluşudur
- Yer mütəlif hissələrini göstərir
- yerin coğrafi məkan anlayışı ilə birləşdirilir
- geoloji dövrlərin təzahürüdür

67 Oykumenizm nə ilə məşğul olmuşdur?

- elmlərin vəhdəti ilə
- əhalinin milli və etnik tərkibi ilə
- əhalinin fəaliyyəti ilə
- məskunlaşan əhalinin məcmusu ilə
- insanların həyat tərzi ilə

68 Oykologiya tarixi mənbələrdən məlum olduğundan nə ilə məşğul olmuşdur?

- insanın əmək vərdişləri
- əhalinin milli tərkibi
- insanın məşğuliyyəti ilə
- insanın yayılması ilə
- əhalinin miqrasiyası

69 Ekoloji təsirlərin təsnifatında hansı qruplar ayrılır?

- sistematik və biotik
- populyativ və analoji
- fundamental və sadə
- abiotik və biotik
- dağıdıcı və toplayıcı

70 İlk dəfə ekologiya elmini biologiyadan müstəqil bir sahə kimi ayıran və ona ekologiya adını verən kim olmuşdur?

- Q.Visotski
- K.Rulye
- A.Veketov
- Ernest Hekkel
- Q.Morozov

71 Tolerantlığın ekologiyasının tədqiqatlarının aparılması neçənci ildən başlanmışdır?

- 2000-ci ildən
- 1890-cı ildən
- 1868-ci ildən
- 1910-cu ildən
- 1925-ci ildən

72 1798-ci ildə T.Maltus hansı konsepsiyayı yaratmışdır?

- biocoğrafiyanın meydana gəlməsini
- ətraf mühitə təsir amillərini
- ekosistemin quruluşunu
- populyasiyanın eksponent tənliyini
- canlı aləmin təbii qanunlarını

73 Canlıların təbiətə vurduqları ziyan haqqında ilk dəfə kimlər məlumat vermişdir?

- T.Faberin və Q.Qlogerin
- Pallasın və Lipeyxin
- Aleksandr Humbolt
- J.Lamark və T.Maltus
- S.Kraşennikov

74 Ekologiyanın bir elm kimi formalaşması, təşəkkül tapması hansı mərhələyə aid edilir?

- 2 və 3 mərhələyə
- 3-cü mərhələyə
- 2-ci mərhələyə
- 1-ci mərhələyə
- 1 və 2 mərhələyə

75 Ekologiyanın inkişaf tarixi neçə mərhələyə bölünür?

- tarixi birdir
- 2 mərhələyə
- 5 mərhələyə
- 3 mərhələyə
- 6 mərhələyə

76 Ekologiyanın bütöv bir sistem kimi təşəkkül tapması hansı dövrə təsadüf edir?

- XXI əsrin əvvəlləri
- XVI əsrin sonu
- XVII əsrin sonu XVIII əsrin əvvəli
- XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəli

- XX əsrin sonu

77 Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektı nədir?

- Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektı nədir?
 Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektı nədir?
 Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektı nədir?
 Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektı nədir?
 Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektı nədir?

78 Ekologiya elmi hansı sahələrə bölünür ?

- elmi və təcrübi
 informatika, kibernetika
 riyazi - metodoloji
 nəzəri və tətbiqi
 kimyəvi və fiziki

79 Ekologiyanın əsas məqsədi nədən ibarətdir?

- nəzarət sisteminin formalaşması
 təbii və antropogen senozların möhkəmliyi
 ekoloji təhlükəsizliyin təmini
 ekoloji sistemin təbii mühitlə əlaqəsini aşkar etmək
 biosferdə hadisələrə nəzarət

80 Müasir dövrdə ekologiya qarşısında duran vəzifələrdən biridir?

- ekoloji sistemlərin mövcudluğu qanununu işləmək
 ekoloji qanunlara tabeçilik
 ekoloji amillərin tətbiqi
 ekoloji sistemlərin dayanıqlığı nəzəriyyəsinə işləmək
 ekoloji anlamın araşdırılması

81 Ekologiyanın əsas vəzifəsinə nə daxildir?

- ekologiya sahəsində araşdırmalar aparmaq
 ərazilərin mənimsənilməsi
 ekosistemlərin quruluşu
 enerji və materiyanın qarşılıqlı təsirinin açılması
 mühitin çirklənməsinin qarşısını almaq

82 Ekologiyanın predmetinin daxilində hansı proses əsas yer tutur?

- ekoloji hadisələrin varlığı
 enerji və üzvi maddələrin transformasiyası
 materiyanın varlığı
 enerji və üzvi maddələrin transformasiyası
 təkamüllün növləri

83 XX əsrin əvvəllərindən başlayaraq ekoloji biliklərin formalaşması nə ilə əlaqədar olmuşdur?

- İqlimin dəyişməsi ilə
 Təhsil və mədəniyyətin inkişafı ilə
 Aqrar sahənin genişlənməsi ilə

- Sənayeləşmə və urbanizasiyanın yüksəlişi ilə
- Elmi-texniki tərəqqi ilə

84 Ekologiyanın əsas vəzifəsinə nə daxildir?

- ekologiya sahəsində araşdırmalar aparmaq
- ərazilərin mənimsənilməsi
- ekosistemlərin quruluşu
- enerji və materiyanın qarşılıqlı təsirinin açılması
- mühitin çirklənməsinin qarşısını almaq

85 Ekologiyanın predmetinin daxilində hansı proses əsas yer tutur?

- ekoloji hadisələrin varlığı
- təkamülün növləri
- materiyanın varlığı
- enerji və üzvi maddələrin transformasiyası
- ekoloji hadisələrin varlığı

86 XX əsrin əvvəllərindən başlayaraq ekoloji biliklərin formalaşması nə ilə əlaqədar olmuşdur?

- Sənayeləşmə və urbanizasiyanın yüksəlişi ilə
- Aqrar sahənin genişlənməsi ilə
- Təhsil və mədəniyyətin inkişafı ilə
- Elmi-texniki tərəqqi ilə
- İqlimin dəyişməsi ilə

87 Yer in əmələ gəlməsi haqqında yeni ideyalar hansı dövrə təsadüf edir?

- XVIII əsrə
- XV-XVI əsrlərə
- XVI əsrə
- XIX əsrə
- XVII əsrə

88 Təkamül nəzəriyyəsi nə vaxt , kim tərəfindən yarandı?

- K.Berqman,1848
- A.Humbolt,1807-1835
- Ç.Darvin,1859-1870
- F.Lamark, 1744-1829
- E.Hekkel,1866

89 Coğrafi-determinizm cərəyanı nəyio tədqiq edirdi?

- canlı və cansız aləmin sintezini
- əmək vərdişləri ilə istehsalı
- elm ilə təcrübənin vəhdətini
- təbiətlə insan arasındakı qarşılıqlı təsiri
- təbii şərait ilə təbii sərvətləri

90 Q.Qalileyə görə təbiətin dərk edilməsinin başlanğıcı nədir?

- dinamika-mexanika
- təhlil,təsərrüfat

- sistemli yanaşma
- müşahidə,təcrübə
- analitik hesablaşma

91 Təbiətşünaslığın yaranmasının üçüncü dövrü necə adlanır?

- məişət-təsərrüfat dövrü
- geoloji-mexaniki
- geofiziki,kimyəvi
- mərhələ-mexaniki və metafiziki
- astrologiya-kimya

92 Təbiətşünaslığın yaranmasının ikinci mərhələsi hansıdır?

- müxtəlif mərhələlər
- Elmi tənəzzülü dövrü
- riyazi-astronomik dövr
- dini-fəlsəfi təlimlər dövrü
- proqressiv inkişaf dövrü

93 Təbiətşünaslığın yaranması mərhələlərindən biri hesab olunur:

- Sosialist ölkələrində
- İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə
- İnkişaf etmiş ölkələrdə
- Antik ölkələrdə
- Kapitalist ölkələrində

94 Təbiət dəyişikliklərinin bağlı olduğu hadisələri müəyyən edin:

- tarixi,ərazi,əmək vərdişi
- hidroloji,meteoroloji
- təbii,vulkanik,oroqrafik
- kosmik,planetar,kontinental
- ekvatorial,mülayim

95 XVII-XVIII əsrlərdə istehsal sahələri üzrə yeni texnologiyalara əsaslanan dövlətlər hansılardır?

- Bolqarıstan,Almaniya,İtaliya
- Argentina,Meksika, ABŞ,Kanada
- Yaponiya,Çin,Vyetnam,Laos
- İngiltərə,Fransa,Almaniya,Niderland
- Rusiya,Polşa,Macarıstan

96 Qədim Şərqdə ətraf mühitlə bağlı sağlam həyat tərzi üçün zəruri olan amillərdən biridir:

- maddələr mübadiləsi
- torpağın düzgün qiymətləndirilməsi
- Atmosferin qorunması
- əmək və istirahət rejiminin düzgün təşkili
- enerjinin itməməsi

97 Ərazi birliklərinin əsas göstəriciləri hansıdır?

- ərazi-birlik-təsərrüfat

- ərazi-sahə-rayon
- ərazi-istehsal kompleksləri
- yerli-regional-qlobal
- regional birliklər

98 Coğrafi ekologiyanın əsas istioqamətini müəyyən edir:

- İqlim-torpaq-hava
- elm-təcrübə
- əhali-yerləşmə-fəaliyyət
- təbiət-əhali-təsərrüfat
- təsərrüfat sahələri

99 Polisentriзм sözünün mənası nədir?

- saysız mərkəz
- mərkəzsiz
- bir mərkəzli
- Çox mərkəzli
- saylı mərkəz

100 Monosentriзм sözünün mənası nədir?

- ali mərkəzli
- Mərkəzsiz
- çox mərkəzli
- bir mərkəzli
- iki mərkəzli

101 Coğrafi ekologiya (coekologiya) neçə soyun birləşməsindən əmələ gəlmişdir?

- beş
- vahid sözdür
- İki
- üç
- Dörd

102 Məskunlaşan əhəlinin məcmusu haqqında biliklərdən bəhs edən elm hansıdır?

- Biologiya
- Urbanizasiya
- sosiologiya
- Oykologiya
- Ekologiya

103 Ətraf mühit haqqındakı elmlərin mexanizmi və arxitekturası adlanan elm:

- kimya
- biologiya
- riyaziyyat
- coğrafi ekologiya
- torpaqşünaslıq

104 Coğrafi ekologiyanın əsasını yaratmışlar:

- C.Darvin və K.Marks
- N.Kopernik və Q.Qaliley
- A.E.Fersman və V.M.Qalşmidt
- V.V.Dokuçayev və A.İ.Voyekov
- K.Marks və F.Engels

105 Elementlərin dövrü qanununun müəllifi :

- İ.Nyuton
- C.Layelin
- Q.Qaliley
- D.Y.Mendeleyev
- N.Kopernik

106 Biosfer haqqında təlimin yaradıcısı hesab olunur:

- N.Kopernik
- İ.Nyuton
- D.Y.Mendeleyev
- V.T.Vernadski
- Q.Qaliley

107 Adının Helisentrizm nəzəriyyəsinin kəşfi ilə bağlı olan alim:

- Aristotel
- Nyuton
- Kopernik
- Qaliley
- Platon

108 Antik dövrdəki yüksəlişlər hansı dənizin əlverişli şəraiti ilə əlaqədar idi?

- Egey
- Qara
- Xəzər
- Aralıq
- Aral

109 Yer xəritəsini və ölçülərini kəşf etmişdir:

- Herodot
- Strabon
- Ptolomey
- Eratosfen
- Aristotel

110 Elm sahələrinin ekologiyalaşdırılması başlanmışdır:

- XV əsrdə
- VII əsrdə
- XXI əsrdə
- XX əsrin axırlarında
- XIX əsrdə

111 Coğrafi ekologiya elmi haqqında bitkilər formalaşmışdır:

- XXI əsrin başlanğıcında
- XVII əsrdə
- XX əsrin ortalarında
- VIII əsrdə
- XIX əsrin axırında

112 Oykologiya öyrənir:

- hündürlük qurşaqlarını
- heyvanların yayılmasını
- bitkilərin yayılmasını
- insanın yayılmasını
- təbii zonaların yayılmasını

113 Təbii otlaq və çəmənlik sahələrinə görə hansı ölkə üstünlük təşkil edir?

- ÇXR
- ABŞ
- Misir
- Avstraliya
- Hindistan

114 Hansı ölkələr daha çox becərilən torpaq sahələrinə malikdir?

- Avstraliya,Türkmənistan,Anqola
- Niderland,Monqolustan,Misir,Əlcəzair
- Fransa,Norveç,Sinqapur,belçika və s.
- ABŞ,Hindistan,RF,ÇXR,Kanada və s.
- Afrika,Braziliya,Yaponiya,Qatar

115 Dünya torpaq fondunun ümumi sahəsini göstərin:

- 15,1mlrd.ha
- 17,1 mlrd.ha
- 20 mlrd.ha
- 12,3mlrd.ha
- 14,9 mlrd.ha

116 Otlaq və çəmənliklər ümumi torpaq fondunun neçə %-ni təşkil edir?

- 22 faizini
- 18 faizini
- 24 faizini
- 1 faizini
- 15 faizini

117 Becərilən torpaq sahələri ümumi torpaq fondunun neçə %-ni təşkil edir?

- 0,7 faizini
- 11 faizini
- 1 faizini
- 0,9 faizini
- 0,8 faizini

118 Birbaşa istifadə oluna bilən alternativ enerji mənbələri hansılardır?

- qaz
- yeraltı isti su və ya buxar-su qarışığı
- dağ süxurlarının daxili istiliyi
- uran
- neft

119 MDB ölkələri içərisində uran istehsalı və ixracına görə hansı dövlət fərqlənir?

- Türkmənistan
- RF (Rusiya)
- Ukrayna
- Belarus
- Azərbaycan

120 Uranın potensial ehtiyatı dünya üzrə nə qədərdir?

- 4 mln.t
- 10mln.t
- 12mln.t
- 8mln.t
- 6 mln.t

121 Faydalı qazıntıların istismarı və emalı zamanı ətrafa milyonlarla ton bərk tullantı atılmasına baxmayaraq, onların yalnız neçə %-i istifadə olunur?

- 4-5%
- 10-12%
- 18-20%
- 14-16%
- 7-8%

122 Tullantı suları nəyə deyilir?

- müxtəlif boru birləşmələrindən, siyirtmə və kipiçlərdən sızan su
- yer üzərinə neftin təbii olaraq öz-özünə axması nəticəsində yığılan maye
- qaynar sular, buxar və ya buxar-su qarışığı
- gil, yağlı maddələr, kimyəvi reagentlər, qazılmış süxurlar ilə çirklənmiş sular.
- yeraltı təbii istilik mənbələri

123 Dəniz və okeanların dibindən hər il neçə mln. ton neft çıxarılır?

- 300mln.ton
- 700mln.ton
- 200mln.ton
- 400mln.ton
- 150 mln.ton

124 Dünyanın nəhəng qaz hövzələrində ümumi ehtiyatın neçə faizi cəmlənmişdir?

- 0.85
- 0.9
- 0.7
- 0.6
- 0.8

125 Nəhəng neft hövzələrinin hər birində neft ehtiyatı nə qədərdir?

- 450 mln. ton
- 500 mln. ton
- 50 mln. ton
- 80 mln. ton
- 100 mln. ton

126 Geoloq alimlərin hesablamalarına görə,neft-qaz yataqları dünyanın neçə mln.kv.km-ni tutur?

- 83mln.kv.km
- 77mln.kv.km
- 40 mln kv.km.
- 50 mln.kv.km.
- 62mln.kv.km

127 Dünya ölkələri arasında daha çox kömür ehtiyatına malikdir ?

- Avstraliya,Yaponiya,İslandiya
- MDB ölkələri ,ABŞ,ÇXR
- Cənubi Koliforniya,Meksika və İran körfəzi ölkələri
- CAR,Niger,Braziliya
- Kanada,Namibiya

128 Kömür ehtiyatının neçə %-dən çoxu şimal yarımkürəsində cəmlənmişdir?

- 85%-dən çox
- 90%-dən çox
- 50%-dən çox
- 70%-dən çox
- 35%-dən çox

129 Dünyanın geoloji kömür ehtiyatı nə qədərdir?

- 5,2 trln t – 7 trln. t
- 14,8 trln t – 30 trln. t
- 10 trln t – 17 trln. t
- 17,2 trln t – 22 trln. t
- 8 trln t -10 trln. t

130 Dünya kömür ehtiyatı və istifadəsi neçənci ildən öyrənilib?

- 1932.0
- 1924.0
- 1900.0
- 1910.0
- 1914.0

131 Yanacaq faydalı qazıntılar əsasən hansı sahələrdə cəmlənmişlər?

- platformaların qədim kristallik qalxanlarında
- qədim platformanın kənar və daxili əyilmələri sahələrində
- şimal yarımkürəsində.
- müxtəlif tektonik zonalarda
- geosinklinal-orogen qurşaqlarda

132 Mineral reursların istehlakı hər il neçə % artır?

- 0,4 faiz
- 0,1 faiz
- 0,2 faiz
- 0,3 faiz
- 0,5 faiz

133 Mədən sənayesi nəyə deyilir?

- coğrafi təbəqənin az və ya çox dərəcədə çirklənmiş sferaları.
- yerin təkindən çıxarılan mənbələr
- faydalı yataqlarının kəşfi, onların çıxarılması və zənginləşdirilməsi ilə məşğul olan sənaye sahələri
- geoloji qanunauyğunluğa tabe olan faydalı qazıntılar
- geotermik enerjinin zəif konsentrasiyası

134 Sənaye kondisiyası dedikdə nə başa düşürsünüz?

- sənayenin mineral xammala olan tələbatı
- mineral xammalın minimal ehtiyatı, faydalı və zərərli komponentlərin istismara xələl gətirməyən miqdarı
- yeni yataqların mənisənilməsi, ümumi geoloji ehtiyatların kəşf olunub istehsal astanasında dayanması, istehsalın mürəkkəbliyi.
- kəşfiyyat zamanı faydalı qazıntı yataqlarının sənaye əhəmiyyətli qrupları
- xammal bazasının ölkə üzrə ehtiyatı

135 Faydalı qazıntı yatağı nəyə deyilir?

- istifadədə olan torpaqların aqro-texniki üsullarla becərilmiş sahələri
- yer təbəqəsinin müxtəlif hissələrində təbii halda toplanmış faydalı qazıntılar
- filizlərin zənginləşdirilməsində istifadəsində iştirak edən zərərli komponentlər
- antropogen təsir ilə əlaqədar olaraq ətraf mühitin çirklənmiş sahələri
- rütubət tutumundan asılı olmayaraq torpağın dərin şumlanmış hissələri

136 Dəniz ekosistemlərinin çirklənməsi nəticəsində yaranan ekoloji nəticələr aşağıdakı göstərilən proseslərdə özünü göstərir. Hansı cavab düzgün deyil?

- "qırmızı qalxmaların" yaranması
- bioloji məhsuldarlıq aşağı düşməsi
- ekosistemlərin dayanıqlılığının pozulması
- balıqların sürətlə çoxalması
- biotopa kimyəvi toksikatların yığılması

137 Antropogen təsirlərdən su mühitinə düşmüş biogen maddələr şirinsudakı ekosistemlərə mənfi təsir göstərərək hansı hidrocanlıların çoxalması şərait yaradır?

- virusların
- bakteriyalar
- göbələklərin
- fitoplantların
- bionların

138 Yer in üst, bərk təbəqəsi necə adlanır?

- nüvə
- atmosfer
- Hidrosfer

- litosfer
 mantiya

139 Fransanın dağlıq ərazilərini üçün səciyyəli olan külək növü:

- musson
 passat
 surakka
 səmum
 mistral

140 Şimal Afrikada üstünlük təşkil edən külək necə adlanır?

- gilavar
 passat
 bora
 səmum
 musson

141 Qara dənizlə formalaşan külək adlanır:

- dağ-dərə
 musson
 passat
 bora
 qərb

142 Antropogen təsirlə yaradılan iqlim şəraiti necə adlanır?

- dağlıq iqlim
 antropogen iqlim
 makroiqlim
 mikroiqlim
 düzən kimi

143 Keçid iqlim zonasının yerləşdiyi sıranı tapın?

- arkitk, antarktiv
 aktik, subekvatorial
 tropik, ekvatorial
 subekvatorial, subtropik
 antarsik, tropik

144 Hansı sırada əsas iqlim zonaları verilmişdir?

- tropik, subekvatorial
 artika, subtropik
 subtropik, tropik
 ekvatorial mülayim
 subekvatorial

145 Yer kürəsində V.R.Alişov neçə iqlim zonası ayırmışdır?

- 9.0
 6.0

- 9.0
 7.0
 3.0

146 Daha çox hansı misyonlar yağıntı verir?

- payız-qış
 payız
 qış
 yay
 yaz

147 Mövsumü küləklər necə adlanır?

- siklon
 passat
 qərb
 musson
 briz

148 İstixana effektinin yaranmasına səbəb olan birləşmə.

- miss
 dəmir
 oksigen
 karbon
 qurğuşun

149 Ozon qatı üçün hansı birləşmə daha təhlükəlidir?

- mis
 oksigen
 karbon
 freon
 dəmir

150 Ozon qatı yeri hansı zərərli sulardan qoruyur?

- narıncı
 uzun dalğalı
 qırmızı-sarı
 ultrabənövşəyi
 qısa dalğalı

151 Ozon qatının yerləşdiyi atmosfer təbəqəsi

- prodosfer
 termosfer
 metosfer
 stratosfer
 ekzosfer

152 Ozon qatı hansı fəsildə daha az olur?

- payızda

- yayda
- qışda
- yazda
- bütün fəsillərdə

153 Oksigenin hava olan miqadını göstərin:

- 0.93
- 0.54
- 0.78
- 0.21
- 0.26

154 Azotun atmosferdəki miqdarı bərabərdir:

- 38 faiz
- 467 faiz
- 36 faiz
- 78 faiz
- 21 faiz

155 . İstilik hər bir kilometrə (km) neçə dərəcə aşağı düşür:

- 20 °S
- 12 °S
- 10 °S
- 6°S
- 5 °S

156 Su buxarının 80%-in cəmləşdiyi atmosfer qatı:

- stratosfer
- termosfer
- ekzosfer
- troposfer
- mezosfer

157 Atmosfer havasının neçə faizi (%) troposferdə cəmləşmişdir?

- 58%-i
- 34%-i
- 90%-i
- 80%-i
- 40%-i

158 Atmosferin yerə yaxın təbəqəsi adlanır:

- Termosfer
- Mezosfer
- Stratosfer
- Troposfer
- Ekzosfer

159 Yeri əhatə edən qaz təbəqəsi:

- Mantiya
- Hidrosfer
- Litosfer
- Atmosfer
- Biosfer

160 Xarici planetlərin yerləşdiyi sıra:

- Venera, Yer
- Uran, Yer
- Merkuri, Venera
- Yupiter, Saturn
- Mars, Pluton

161 Daxili planetlər qrupunu göstərin:

- Yer, Neptun
- Uran, Neptun
- Saturn, Venera
- Yer, Venera
- Pluton, Mars

162 Planetlərin hərəkət qanunlarını kəşf etmişdir:

- A.Voyeykov
- B.Sukaçov
- İ.Nyuton
- İ.Kopler
- V.Dokuçayev

163 Ümumdünya cazibə qanununun müəllifi:

- A.Voyeykov
- B.Sukaçov
- İ.Kepler
- İ.Nyuton
- V.Dokuçayev

164 Qış mussonları hərəkət edir:

- qütblərdən tropiklərə
- okeandan quruya
- tropiklərdən-ekvatora
- qurudan-okeana
- ekvatorlardan qütblərə

165 Antropogen təsirlə yaranan iqlim nə adlanır?

- iqlim vasitəsi
- hava axınları
- iqlim tipləri
- mikroiqlim
- iqlim göstəriciləri

166 Atmosferdə suyun həcmi necə dəyişir?

- 10-15%
- 4-8%
- 1-2%
- 0-4%
- 8-10%

167 Yerin iqlimi harada formalaşır?

- mezosferdə
- hidrosferdə
- litosferdə
- atmosferdə
- kainatda

168 İonlaşan təbəqənin açılmasına (ozonun) təsir edən hansı birləşmələrdir?

- kükürlü birləşmələr
- oksigenli birləşmələr
- oksigen və hidrogen
- freon və digər birləşmələr
- karbonlu birləşmələr

169 Yeri Günəşin ultrabənövşəyi şüalarından qoruyan təbəqə hansıdır/?/

- litosfera
- troposferdə oksigen
- stratosferdə ozon
- müxtəlif qazlar
- hidrosfera

170 Atmosfer havasının 80%-i harada cəmlənmişdir?

- mezosferdə
- stratosferdə
- litosferdə
- troposferdə
- termosferdə

171 Troposfer və stratosfer hansı sferanın tərkib hissəsidir?

- termosferin
- hidrosferin
- litosferin
- atmosferin
- ekzosferin

172 Atmosferin yayılması hansı xüsusiyyətlərlə xarakterizə olunur?

- uzunluq zolağı ilə
- trubulent
- qarışıq
- şaquli və üfüqi
- enlik zolağı ilə

173 Günəş partlayışı zamanı rentgen şüalanması nə qədər artır?

- 20-30 dəfə
- 2-3 dəfə
- artım olmur
- 10 dəfədən çox
- 100 dəfə

174 Günəş partlayışları zamanı nə yaranır?

- ekoloji tarazlıq
- kimyəvi maddələr
- soyuq hava
- güclü enerji
- əlverişli mühit

175 Yer kürəsində bir çox təbii fəlakətlərin yaranmasına təsir edən amillərdən biridir:

- okean səviyyəsinin qalxması
- planetlərin düzülməsi
- Yerin daxili hərarəti
- Günəşin yer kürəsinə balanslı təsiri
- enmə-qalxma prosesləri

176 Günəşin strukturu kim tərəfindən açılmışdır?

- D.Mendeleyev
- Q.Qaliley
- İ.Nyuton
- N.Kopernik
- V.Vernadski

177 Günəş sisteminə neçə planet daxildir?

- 8.0
- 4.0
- 6.0
- 9.0
- 10.0

178 Günəş sisteminə daxil olanları qeyd edin:

- kainat,biosfer və s.
- meteoritlər,atmosfer,hidrosfer
- yer,ay,müxtəlif tozlar,kainat
- planetlər,peyklər,kometalar,meteoritlər
- planetlərarası peyklər, süni peyklər

179 Dəniz suyunun başlıca resurslarından biri hansı ehtiyatdır?

- uran
- kükürd
- maqnezium
- xörək duzu
- brom

180 Dünya okeanının bioloji resursları bəşəriyyətin heyvan zülalına olan tələbatının neçə %-ni ödəyir?

- 0.25
 0.1
 0.08
 0.2
 0.15

181 Şimal meşə qurşağının ən böyük meşə sahələri hansı ölkələrin ərazisindədir?

- ÇXR,Yaponiya,Vyetnam
 Zair,Hindistan,Venesuela
 Afrika.Nepal,Haiti
 RF,Kanada,ABŞ
 Fransa,İtaliya,Niderland

182 Bioloji ehtiyatlar baxımından dünyada nə qədər bitki;agac və kol növləri məlumdur?

- 200 mindən çox;20 mindən artıq
 500 mindən çox;30 mindən artıq
 400 mindən çox;28 mindən artıq
 300 mindən çox;25 mindən artıq
 100 mindən çox;10 mindən artıq

183 Dünyada suyun əsas istehlakçısı hansı sahədir?

- meşə təsərrüfatları
 məişət təsərrüfatı
 sənaye sahələri
 kənd təsərrüfatı
 mənzil-kommunal təsərrüfatı

184 Ümumi su ehtiyatının neçə %-i Dünya okeanının duzlu sularının payına düşür?

- 593
 812
 7
 964
 68

185 Yer kürəsinin ümumi su ehtiyatı neçə mln.kub km-dir?

- 1418 mln kub km
 1124 mln.kub km.
 1015 mln.kub km.
 1386 mln.kub km
 1271 mln.kub km

186 Su resurslarının cəmi neçə faizi içmək üçün yararlıdır?

- təqribən 5%-i
 təqribən 12%-i
 təqribən 1%-i
 təqribən 3%-i
 təqribən 4%-i

187 Səhralar dünyanın neçə mln. kv.km. sahəsini tutur?

- 7mln.kv.km
- 5mln.kv.km
- 4 mln.kv.km.
- 8mln.kv.km
- 6mln.kv.km

188 Biosferin inkişafının əsasını təşkil edir:

- səpələnmiş atomlar
- lavanın soyuması
- maqmanın temperaturu
- maddələrin və enerjinin dövrəni
- radioaktiv maddələr

189 Kim tərəfindən biosferin üzvü həyatdan ibarət olduğunu göstərmişdir?

- V.L.Koyskie
- V.V.Daçukaev
- V.I.Vernadski
- İ.B. Lamark
- A.Z.Cijevski

190 Biosfer terminini ilk dəfə kim işlətməmişdir?

- V.L.Voyskal
- V.I.Vernadski
- E.Zyuss
- İ.B.Lamark
- V.V.Daçukaev

191 Biosfer haqqında təlimi yaratmışdır:

- K.N.Dyakonov
- A.Z.Cijevski
- V.G.Voyskal
- V.I.Vernadski
- N.A.Kosyanov

192 İl ərzində qurudan buxarlanır:

- 420 mm
- 250 mm
- 530 mm
- 410 mm
- 600 mm

193 Yer kürəsində yağıntıların yarından çoxu hansı enliklər arasında düşür?

- 150 sm. e. və 300 sm. e.
- 150 sm. e. və 250 sm. e.
- 100 sm. e. və 400 s. e.
- 200 sm. e. və 200 s. e.
- 300 sm. e. və 400 s. e.

194 Yer kürəsinə yağan atmosfer çöküntülərinin neçə faizi okeana düşür?

- 25
- 79
- 27
- 34
- 94

195 Yer kürəsinə düşən yağıntuların necə faizi qurunun payındadır?

- 36
- 38
- 26
- 41
- 21

196 Yer kürəsinə düşən yağıntuların miqdarı nə qədərdir?

- 616 min km³
- 210 min km³
- 360 min km³
- 511 min km³
- 415 min km³

197 Termodinamik parametərə daxildir:

- su
- biosfer
- troposfer
- həcm
- torpaq

198 Termodinamik parametər hesab olunur:

- torpaq
- lava
- su
- temperatur
- radiasiya

199 Qurudan dünya okeanına qayıdan suyun həcmi:

- 56 min km³
- 36 min km³
- 1600 km³
- 47 min km³
- 43 min km³

200 Dünya okeanından buxarlanan suyun miqdarı bərabərdir:

- 1600 m
- 1400 m
- 450 mm
- 1250 mm
- 420 mm

201 Hidrosferin yaranmasında böyük əhəmiyyətə malikdir:

- Metamorfik süxurlar
- Maqma
- Lava
- Mantiya
- çökmə süxurlar

202 Hidrogenlə oksigen birləşməsindən yaranmışdır:

- qalay
- mis
- dəmir oksid
- su
- kükürd

203 Yerin üst məhsuldar təbəqəsi necə adlanır?

- relyef
- bazalt
- qranit
- torpaq
- ana süxur

204 Torpaqları formalaşdıran amil deyil:

- heyvanat aləmi
- ana süxur
- relyef
- torpağın münbitliyi
- iqlim

205 İstilik, rütubət, təziq, cazibə qüvvəsi hansı proseslər hesab olunur?

- maqmativ
- bioloji
- kimyəvi
- fiziki
- mexaniki

206 Yerdə həyatın tarazlığını saxlayan xüsusiyyət:

- Venera
- nüvə
- Mantiya
- Yerın maqnetizmi
- Mars

207 Getnogenetik prosesləri öyrənir:

- torpaqşünaslıq
- təsərrüfatın coğrafiyası
- nəqliyyat coğrafiyası
- etnik coğrafiya
- xidmət sahələri

208 . Nəqliyyat əlaqələrini öyrənən sahə:

- nəqliyyat coğrafiyası
- iqlimşünaslıq
- biocoğrafiya
- demoqrafiya
- təsərrüfat coğrafiya

209 Torpaqları öyrənən elm sahəsi hansıdır:

- iqlimşünaslıq
- biocoğrafiya
- geomorfologiya
- torpaqşünaslıq
- landşaftşünaslıq

210 Yer səthinin formalarını və inkişafını öyrənən elm sahəsi hansıdır?

- torpaqşünaslıq
- iqlimşünaslıq
- hidrologiya
- geomorfologiya
- biocoğrafiya

211 Atmosferi tədqiq edən elm sahələri:

- yerşünaslıq, iqlimşünaslıq
- torpaqşünaslıq, iqlimşünaslıq
- hidrorlogiya, okeanologiya
- meteorologiya, iqlimşünaslıq
- topologiya, biocoğrafiya

212 Hidrotermal suların enerjisində daha çox istifadə edən ölkələr:

- İspaniya, Belçika, Yaponiya
- ABŞ, Hindistan, Seylon
- Polşa, Almaniya, Yeni İslandiya
- ABŞ, Yaponiya, İndoneziya
- Yaponiya, Kanada, Meksika

213 Duzlar, fosforitlər, apatitlər hansı qazıntılar qrupuna daxildir?

- əlvan
- nəcib
- metallurji
- kimyəvi
- inşaat

214 . Nəcib metallar qrupuna daxildir:

- qızıl, titan, boksit
- gümüş, kobalit, boksit
- platin, qızıl, mis
- gümüş, qurğuşun, platin
- nikel, titan, sink

215 Yer kürəsində ən böyük filiz qurşağı hesab olunur:

- And
- Ural
- Aralıq dənizi
- Sakit okean
- Himalay

216 Yer üzərinə qaldırıla və çıxarıla bilən ehtiyatlar necə adlanır?

- potenmial
- ehtimal olunan
- sənaye
- geoloji
- öyrənilmiş

217 Litosferdə çökmə süxurlardvn aşağıda yerləşən qat adlanır:

- maqmativ
- çökmə
- bazalt
- qranit
- metamorfik

218 Yer qabığının aşağı-üçüncü qatı necə adlanır:

- effuzov
- çökmə
- maqmativ
- bazalt
- metamorik

219 Litosferin üst hissəsi hansı süxurlarla örtülmüşdür?

- intruziv
- qranit
- maqmativ
- çökmə
- metomorfik

220 Yer qabığınınlitosferin qalınlığı nə qədərdir?

- 60-70 km
- 25-30 km
- 90-100 km
- 35-40 km
- 35-60 km

221 Son 10 illiklərdə ətraf mühitə çirkləndiricilərin atılması nəticəsində ozon müdafiə qatı neçə faiz nazikləşmişdir?

- 0,1 faiz
- 0,2 faiz
- 0,4 faiz
- 0,5 faiz
- 0,3 faiz

222 Məlumatlara görə,neolit inqilabi dövründə yer kürəsində meşələrin ümumi sahəsi nə qədər olmuşdur?

- 48 mlrd ha
- 75 mlrd.ha
- 50 mlrd.ha
- 63 mlrd.ha
- 80 mlrd ha

223 Təbii rekreasiya ərazilərinə nələr aid edilir?

- dəniz,göl sahilləri
- meşə örtüyü,müalicəvi palçıq mənbələri
- yaşıllıq zonaları.qoruqlar,milli parklar
- çay sahilləri,çimərliklər, mineral bulaqlar,palçıq vulkanları
- mineral bulaqlar,palçıq vulkanları

224 Küləyin enerji potensialının neçə faizi texniki istifadəyə tam yararlıdır?

- 0,3 faizi
- 0,15 faizi
- 0,08 faizi
- 0,11 faizi
- 0,23 faizi

225 İl ərzində Yer səthinə nə qədər günəş enerjisi daxil olur?

- $1,48 \times 8^{15}$ kvт.саат
- $1,56 \times 10^{18}$ kvт.саат
- $1,12 \times 3^{10}$ kvт.саат
- $1,24 \times 4^{11}$ kvт.саат
- $1,37 \times 5^{12}$ kvт.саат

226 Sənayedə ən çox su sərfiyyatı hansı ölkənin payına düşür?

- Rusiyanın
- Çin-in
- ABŞ – in
- Avstraliyanın
- Fransanın

227 Dünyada xəstəliklərin və ölüm hadisələrinin neçə faizi içməli suyun çatışmamazlığından baş verir?

- Xəstəliklərin 90% - i, ölüm hadisələrinin 3/5 hissəsi
- Xəstəliklərin 50% - i, ölüm hadisələrinin yansı
- Xəstəliklərin 5 % - i, ölüm hadisələrinin 1/20 hissəsi
- Xəstəliklərin 80% - i, ölüm hadisələrinin 1/3 hissəsi
- Xəstəliklərin 10% - i, ölüm hadisələrinin 1/10 hissəsi

228 Dünyada suvarmaya işlədilən suyun ən çoxu hansı ölkələrin payına düşür?

- Rusiyanın, Özbəkistanın, Fransanın
- Çinin, Hindistanın, Pakistanın
- Misirin, Argentinanın, İranın
- Braziliyanın, ABŞ – in, Kanadanın
- Türkiyənin, Azərbaycanın, Türkmənistanın

229 Dünyada şirin su ehtiyatlarının ən çox hissəsi hansı qitədə yerləşir?

- Avstraliyada
- Avropada
- Antraktidada
- Afrikada
- Asiyada

230 Dünyada şirin suyun ən çox işləndiyi sahə hansıdır?

- yaşıllaşdırma sahələri
- kənd təsərrüfatında suvarma
- sənaye sahələri
- Kommunal və məişət sahələri
- Elektrik enerjisi istehsalı sahələri

231 Torpağın çirklənməsində müəyyən rol oynayan civə ətraf mühitə necə düşür ?

- yeraltı sularla
- soda və xlor istehsalında
- mədən tullantıları ilə
- mühərrik yanacaqları ilə
- sement istehsalında

232 Biosferaya daxil olan tullantılardan hansılar daha təhlükəlidir ?

- civə, qurğuşun, kadmium, flor
- kalstum, dəmir, polad , hidrogen
- arqon, natrium, alüminium
- karbon, azot, fosfor, uran
- oksigen, kömür, volfram, kvarsit

233 İstismar olunaraq pozulmuş torpaqların rekultivasiyası hansı mərhələlərdə aparılır?

- texniki və kimyəvi
- termiki və fiziki
- kimyəvi və bioloji
- texniki və bioloji
- hirdro və fitoloji

234 Qaz və bərk məsaməli maddələrin qarşılıqlı təsiri prinsipinə əsaslanaraq tullantı qazların təmizlənməsi üsulu necə adlanır?

- absorbsiya üsulu
- ətalət üsulu
- termiki üsul
- adsorbsiya üsulu
- yandırma üsulu

235 Tullantı qazların adsorbsiya üsulu ilə təmizlənməsində adsorbent olaraq hansı maddələrdən istifadə edilir?

- daş kömürdən, misdən, azbestdən
- aktivləşdirilmiş kömürdən, seolitdən, selikageldən
- kərpicdən, qumdan, pambıqdan
- gildən, seolitdən, alunitdən

- dənizdən, qumdan, gildən

236 Tullantı qazları təmizləmək üçün hansı kimyəvi üsullardan istifadə edilir?

- absorbsiya, adsorbsiya, katalitik təmizləmə üsullarından
 termiki, bioloji çökdürmə təmizləmə üsullarından
 mexaniki, bioloji yandırma təmizləmə üsullarından
 yandırma, buxarlandırma, bioloji təmizləmə üsullarından
 bioloji, fiziki, mexaniki təmizləmə üsullarından

237 Tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda o hansı metodla təmizlənir?

- fiziki metodla
 kimyəvi metodlarla
 mexaniki metodla
 piroliz metodu ilə
 termiki metodla

238 Ərazidəki torpağın, suyun və havanın xüsusi tərkibi ilə əlaqədar olan xəstəliklər necə adlanır ?

- etoloji
 endemik
 ekoloji
 bioloji
 patogen

239 İnsanın hansı növ çirklənmiş sularla kontakt zamanı onun dərisinə parazitlərin daxil olması nəticəsində ağır xəstəliklər yarana bilər?

- fiziki çirklənmə
 bakteroloji çirklənmiş
 mexaniki çirklənmə
 termiki çirklənmə
 kimyəvi çirklənmə

240 Dəniz ekosistemlərinin çirklənməsi nəticəsində hansı ekoloji problemlər yaranır. Hansı cavab düzgün deyil

- canlılarda kimyəvi toksikatlara yığılır
 dəniz mühitində konseqlər əmələ gəlir
 dəniz mühitində mutagenlər əmələ gəlir
 yeni qiymətli balıq növləri yaranır
 bioloji məhsuldarlıq aşağı düşür

241 Tullantı qazların fiziki üsulla təmizlənməsində filtrdə qazın tutulması toztutucularından hansı halda olan tozlar tutulur?

- həllolmuş şəkildə olan
 buxar halında olan
 oksidləşmiş halda olan
 dispers halda olan
 aerosol halında olan

242 Tullantı qazların ilkin təmizləmə prosesi hansı toztutucularında aparılır?

- qazyuyucu qurğularda

- tozsoran qurğularda
- avsorberlərdə
- quru mexaniki toztutucularında
- yaş toztutucularında

243 Qaz halda olan sənaye tullantılarını təmizləmək üçün hansı üsullardan istifadə olunur?

- fiziki və optik üsullardan
- elektrik və elektromexanik üsullardan
- mexaniki və kimyəvi üsullardan
- fiziki və kimyəvi üsullardan
- avsorbsiya və adsorbsiya üsullarından

244 Atmosferin çirklənməsinin qarşısını almaq məqsədilə iri sənayə şəhərlərində bir sıra tədbirlər həyata keçirilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- sənaye istehsal tullantılarının yeni texnoloji proseslərin tətbiqi
- çirkləndiricilərin neytrallaşdırılması və zərərsizləşdirilməsi
- atmosferə buraxılan sirkəndiricilərin ümumi miqdarının azaldılması
- iri sənaye müəssisələrinin tikilməsi
- sirkəndirici müəssisələrin təbii şəraiti nəzərə alaraq şəhər ətrafında yerləşdirilməsi

245 Atmosferdə hansı qazın çoxalması qlobal iqlimin dəyişməsinə təsir göstərir?

- SO₂-nin
- Fe₂O₃-un
- NO₂-nin
- CO₂-nin
- CaO-nın

246 Neçənci ildə Azərbaycan ozondağıdıcı maddələrin istifadəsindən mərhələlər üzrə çıxarılmasına dair Vyana konvensiyasını, Monreal protokolunu ratifikasiya etdi.

- 1996-cı ildə
- 1998-ci ildə
- 1995-ci ildə
- 1993-cü ildə
- 1999-cu ildə

247 Neçənci ildə harada ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalının dayandırılması haqqında protokol imzalandı?

- 2005-ci ildə Parisdə
- 1999-cu ildə Vyanada
- 2000-ci ildə Stokholmda
- 1997-ci ildə Monrealda
- 2002-ci ildə Londonda

248 Neçənci ildə və harada 56 ölkənin hökumətləri ozon qatını dağıdan xlor-flüor üzvi birləşmələrin və digər ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalını 2 dəfə azaltmaq haqqında protokol imzaladılar?

- 2000-ci ildə Berlində
- 1950-ci ildə, Parisdə
- 1900-cu ildə, Londonda
- 1987-ci ildə, Monrealda

1995-ci ildə Moskvada

249 Neçənci ildə və harada 56 ölkənin hökumətləri ozon qatını dağdan xlor-flüor üzvi birləşmələrin və digər ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalını 2 dəfə azaltmaq haqqında protokol imzaladılar?

- 2000-ci ildə Berlində
 1950-ci ildə, Parisdə
 1900-cu ildə, Londonda
 1987-ci ildə, Monrealda
 1995-ci ildə Moskvada

250 Stratosfer ozonunun azalmasına atmosferdə ildən-ilə artan hansı maddələrin oksidləri təsir göstərir?

- Ga, Se, Ag - oksidləri
 Ca, Na, K - oksidləri
 Al, Fe, Hg - oksidləri
 N, S, C - oksidləri
 Au, Ag, Hg - oksidləri

251 Ozon qatının azalmasına hansı maddələr daha çox təsir göstərirlər?

- ammoniyak və karbon birləşmələri
 Ca birləşmələri və ODM
 Na birləşmələri və neft məhsulları
 xlor-flüor üzvi birləşmələri və ODM
 Fe birləşmələri və üzvi sintez maddələri

252 Ozon ilk dəfə kim tərəfindən kəşf edilmişdir?

- Faradey tərəfindən
 Lomonosov tərəfindən
 Darvin tərəfindən
 Marum tərəfindən
 Landau tərəfindən

253 Ozonun ən sıx qatı yer səthindən hansı hündürlükdədir?

- 18 , 26 km
 13 , 17 km
 15 , 18 km
 20 , 25 km
 19 , 23 km

254 Hansı təbəqə günəşin ultrabənövşəyi radiasiyasının böyük bir qismini udaraq, yer kürəsində canlı orqanizmləri radiasiyanın məhvedici təsirindən qoruyur?

- bulud təbəqəsi
 mezosfer təbəqəsi
 troposfer təbəqəsi
 ozon təbəqəsi
 kosmik təbəqə

255 Avtomobil nəqliyyatı tərəfindən atmosferin çirklənməsinin qarşısını almaqla hansı növ smogun əmələ gəlməsinin qarşısını almaq olar?

- qələvi smog
- tosgenli smog
- adi smog
- fotokimyəvi smog
- turşulu smog

256 Avtomobilin tullantısı olan işlənmiş qazların tərkibindəki N₂O və CO qazlarının günəş şüalarının təsiri ilə fotokimyəvi reaksiyaya daxil olması nəticəsində hansı növ smog hadisəsi yaranır?

- qələvi smog
- tosgen smogu
- adi smog
- fotokimyəvi smog
- turşulu smog

257 Sənayə şəhərlərində yer səthindən 200-300 m hündürlükdə temperatur inversiyasının yaranması nəticəsində hansı növ smog yaranır?

- tosgen smogu
- London smogu
- fotokimyəvi smog
- adi smog
- Los-Anceles smogu

258 Atmosferdə əsasən hansı smog hadisəsi müşahidə olunur?

- mürəkkəb və sad smog
- adı və mürəkkəb smog
- xlorlu və karbonlu smog
- adı və fotokimyəvi smog
- bəxarlı və karbonlu smog

259 Yer hərəkəti, kosmik,planetar,geoloji proseslərin xüsusiyyətidir:

- dözümlü və ardıcıl
- sükunətli
- davamlı və sabit
- ritmik və fasiləsiz
- fasiləli

260 İstilik, rütubət,təzyiq,cazibə qüvvəsi və s. hansı proseslərə aid edilir?

- fiziki proseslərə
- kimyəvi proseslərə
- ekoloji proseslərə
- tarixi proseslərə
- genetik proseslərə

261 Maddələr və enerji mübadiləsinin kimyəvi halı nə ilə səciyyələnir?

- elmi tədqiqatlarda
- mübadilə ilə
- sabitlik və dəyişkənlik ilə
- tarixi proseslərdə
- transdormasiya prosesi ilə

262 Coğrafi təbəqədə proseslərin mürəkkəbliyi nə ilə əlaqədardır?

- cərəyanların hərəkəti ilə
- Dünya okeanının səviyyəsi ilə
- maddələr və enerji mübadiləsi ilə
- planetlərin quruluşu ilə
- yerin forması ilə

263 Yerdə həyatın tarazlığını saxlayan xüsusiyyətlərdən biridir:

- yerin forması
- yer maqnetizmi
- layların yatımı
- süxurların tərkibi
- yerin quruluşu

264 Coğrafi təbəqənin kürə şəklində formalaşması hansı qanunun əsasını təşkil edir?

- ardıcılıq
- təbii zonallıq
- təbii resurslar
- təbii şərait
- yeknəsəklik

265 Coğrafi təbəqənin qalınlığı təqribən nə qədərdir?

- 5-10 km
- 25 km
- 10-15 km
- 15-20 km
- 40 km

266 Ekosistemlər hansı səviyyədə qarşılıqlı təsirdə olur?

- mürəkkəb,sadə
- makro,mezo
- təsirləri yoxdur
- bəsit,mürəkkəb
- təsirli,təsirsiz

267 Ətraf mühitə daxil olan həyat mühitinə daxil olmayan hansıdır?

- kosmik
- xaotik
- regional və lokal
- zonal
- planetar

268 Coğrafi ekosistemlər mürəkkəbliyi insanlara necə təsir edir?

- inkişafa stimullaşdırır
- sağlamlığa təsir edir
- təbii mühitə təsir edir
- həyat mühiti yaradır
- elmi baza yaradır

269 Coğrafi ekologiyanın tamlığı nə ilə səciyyələnir?

- tamlıq məcazi məvhumdur
- təbii landşaft və insan birlikləri ilə
- bəşəriyyətin siyasi vəziyyəti ilə
- ölkələrin iqtisadi inkişafı ilə
- sferaların bir-birini əvəz etməsi ilə

270 Coğrafi təbəqənin sferalarının bir-biri ilə əlaqələri hansı qüvvələrin təsiri altında baş verir?

- dağəmələgəlmə prosesi
- vulkan və zəlzələlər
- günəş enerjisi, Yerin daxili enerjisi, dünya okeanı
- qilim dəyişiklikləri, hakim küləklər
- relyef forması və tərəddüdlər

271 Coğrafi təbəqənin xüsusiyyətlərini daha da mürəkkəbləşdirən hansı sferadır?

- litosfer
- noosfer
- troposfer
- smpatosfer
- hidrosfer

272 Coğrafi təbəqənin əsasını təşkil edir:

- təbii şərait amili
- təbii sferaların məcmuusu
- litosferin quruluşu
- planetlərin düzülüşü
- atmosferin tərkibi

273 Suvarılan landşaftlar necə adlandırılır ?

- intrazonal
- mədəni
- meliorativ
- irriqasiya
- təbii

274 Torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi prosesi necə adlanır ?

- fitomeliorasiya
- aqroiirriqasiyə
- rekultivasiya
- meliorasiya
- hidrotexnika

275 Azərbaycanın düzənlik torpaqlarının şorlaşmasına əsas səbəb nədir?

- əkinçilikdə əsasən taxıl bitkisinin becərilməsi
- ərazidəki torpaqların allüvial-prolüvial, gətirmələrdən təşkil olunması
- intensiv otarılma, yağıntıların orta illik miqdarının aşağı olması
- torpaq əmələgətirən süxur və çöküntülərin tərkibindəki duzların çoxluğu, yeraltı suların səthə yaxınlığı
- Kür çayı və onun qollarının fəsildən asılı olaraq daşması

276 Torpaq sahələrinin neftlə çirklənməsi və ekoloji tarazlığının pozulması prosesi necə adlanır?

- radioaktiv çirklənmə
- antropogen çirklənmə
- kimyəvi çirklənmə
- texnogen çirklənmə
- biogen çirklənmə

277 Torpaqəmələgətirən ana suxurların tərkib hissəsi hansı hissələrdən ibarətdir?

- çürüntü və daş kömür hissələrdən
- daş hissəsindən və kimyəvi hissələrdən
- suxurlardan və pəlcıq hissələrdən
- mineral və üzvi hissələrdən
- əhəng və qum hissələrdən

278 Torpağın mineral hissəsini təşkil edən kimyəvi elementlər birləşmə şəkilində torpağa necə təsir edir?

- torpağı münbitləşdirir
- torpağı zənginləşdirir
- torpağı şoranlaşdırır
- torpağı susuzlaşdırır
- torpağı duzlandırır

279 Torpaqların fiziki və mexaniki xassələrini hansı kimyəvi elementlər müəyyən edir?

- kimyəvi reaksiyaları donduranlar
- kimyəvi reaksiyaları zəiflədənlər
- kimyəvi reaksiyaları sürətləndirənlər
- kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyənlər
- kimyəvi reaksiyaları neytrallaşdırırlar

280 Torpaqəmələgəlmə prosesində aşağıdakı bitki və heyvanlar mühüm rol oynayır. Hansı cavab düzgün deyil?

- vəhşi heyvanlar
- onurğasız canlılar, molyuskalar
- bakteriyalar, qurdlar
- otlar, ağaclar, kollar, ibtidai bitkilər
- dali bitkilər

281 Torpağın istilik, enerji və su ilə təmin olunmasında hansı torpaqəmələgəlmə amili mühümdür?

- bitki amili
- suxur amili
- zaman amili
- iqlim amili
- relyef amili

282 Hansı suların təsirindən xüsusi torpaq tipləri yaranır?

- dəniz sularının
- çay sularının
- yerüstü suların
- qrunt sularının
- okean sularının

283 Qrunt suları üzdə olduqda torpaqda hansı xoşagəlməz xüsusiyyətlər yaranır?

- rütubət çox yüksəlir və oksigen çoxalması yaranır
- rütubət yox olur və oksigenin azalması yaranır
- rütubət azalır və oksigen çoxalması yaranır
- izafi rütubət və oksigen çatışmamazlığı yaranır
- rütubət çox azalır və oksigen azalması yaranır

284 Torpaq neçə fazadan ibarətdir?

- maye, axıcı, plazma
- qaz, su, buxar
- plazma, ion, qaz
- bərk, maye, qaz
- qaz, su, buxar

285 Torpağın kimyəvi xassələrini hansı elementlər və maddələr müəyyən edir?

- duzlar və üzvi maddələr
- metallar və qeyri-üzvi maddələr
- qələvi elementlər və üzvi polimerlər
- mineral elementlər və üzvi maddələr
- duzlar və polimer maddələr

286 Torpağın bərk hissəcikləri və onlar asındakı fazaların ölçüləri onun hansı xüsusiyyətini müəyyən edir?

- məhsuldarlığını
- müqavimətini
- fəza qəfəsini
- strukturunu
- istilik keçirməsini

287 Su torpaqda neçə fazada olur?

- dəfətmə, mikroskopik, makroskopik
- makroskopik, cazibə, axıcı
- dəfətmə, axıcı, makroskopik
- cazibə, kapilyar, hiqroskopik
- axıcı, kapilyar, makroskopik

288 Torpağın nəmli qatını suyun hansı fazası yaradır ?

- çirkli su
- axar su
- cazibə suyu
- kapilyar su
- durğun su

289 Torpağın yaranmasını təmin edən səbəblərə nə deyilir?

- torpaqdağıtma amili deyilir
- torpaqyığma amili deyilir
- torpaq bərpa etmə amili deyilir
- torpaqəmələgəlmə amili deyilir
- torpaqyaratma amili deyilir

290 Mineral elementlər və üzvi maddələr torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

- maqnit xassələrini
- optik xassələrini
- fiziki xassələrini
- kimyəvi xassələrini
- elektromaqnit xassələrini

291 Kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyən kimyəvi elementlər torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

- kimyəvi və optik xassələrini
- Elektromaqnit və optik xassələrini
- Radioaktiv və maqnit xassələrini
- Elektrik və maqnit xassələrini
- fiziki və mexaniki xassələrini

292 Hansı şəhərlərdə səth suları ilə yanaşı yeraltı sular da çirklənməyə məruz qalır?

- paytaxt şəhərlərində
- kəndlərdə
- qəsəbələrdə
- iri sənaye şəhərlərində
- rayonlarda

293 Hidrosferə daxil olan hövzələrindən hansı ən az faizə malikdir?

- torpaqdakı su
- göllər
- buzlaqlar
- çaylar
- yeraltı sular

294 Biosferdə baş verən proseslərin çox hissəsi bilavasitə hansı maddə ilə əlaqədardır ?

- ammoniyakla
- bitkilərlə
- turşularla
- su ilə
- hidrogenlə

295 Külək, su, texniki təsir nəticəsində torpağın dağılması necə adlanır ?

- abrakziya
- aridləşmə
- şorlaşma
- eroziya
- defilyasiya

296 Torpağın məhsuldarlığının azalmasına səbəb olan aridləşmə hansı kompleks təsirlərin nəticəsidir?

- intensiv suvarılma
- tullantılarla çirklənmə
- ifrat rütubətlənmə
- nəmliyin azalması
- gübrələrin istifadə edilməsi

297 Dünya regionları arasında torpaq ehtiyatlarından əkinçilik məqsədilə ən çox istifadə edilən region hansıdır ?

- Cənubi Amerika
- Şimali Qazaxstan
- Şərqi Avropa
- Qərbi Avropa
- Şimali Afrika

298 Geoloji proseslərin yaranması, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti nə ilə əlaqələndirilir?

- mürəkkəb kimyəvi reaksiyalarla
- dağəmələgəlmə prosesilə
- kataklizm prosesilə
- günəş aktivliyi ilə
- kosmik sistemlərin təsiri ilə

299 Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.İ. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ?

- kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi
- Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
- təbii faktorların
- canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimi
- sansız faktorların təsiri təlimi

300 Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir ?

- kimyəvi maddələr
- atıl maddələr
- biokoz maddələr
- biogen maddələr
- üzvi maddələr

301 Soda və xlor istehsalında torpağı çirkləndirən hansı element ətraf mühitə tullanır ?

- sulfat
- dəmir
- qurğuşun
- cıvə
- ammoniyak

302 Bonitirovka nədir ?

- torpaqların deqradasiyası
- torpaqların aşınması
- torpaqların şorlaşması
- torpaqların məhsuldarlığı
- torpaqların eroziyası

303 Bitki və mikroorqanizmlərin torpaqdakı fəaliyyəti hansı elementlərin toplanmasına səbəb olur ?

- alüminium və kükürdün
- dəmir və maqneziumun
- fosfor və kalsiumun

- karbonun və azotun
- oksigen və radiumun

304 Nival və arid zonalarda torpağın aşınma qabığı necə formalaşmışdır ?

- nazik və sadə quruluşlu
- daha rütubətli və qleyli
- humusun çox olması
- qalın və strukturlu
- yüksək minerallaşmış

305 Pedosfer təbəqəsi hansı sahəni əhatə edir ?

- hündür dağ zirvələrini
- qazlarla əhatələnən hissəsini
- su ilə örtülü hissəni
- torpaqla örtülü hissəsini
- mantiyanın üst hissəsini

306 Son 100 ildə eroziya prosesi nəticəsində itirilən məhsuldar torpaqların miqdarı nə qədərdir ?

- 800 milyon ha
- 350 milyon ha
- 500 milyon ha
- 2 milyard ha
- 1,5 milyard ha

307 Ürək-damar və nəfəs yolları xroniki xəstəliklərin həssaslaşmasına səbəb olan qaz birləşmələri hansıdır?

- ammonyak
- hidrogen sulfid
- karbon oksidləri
- azot oksidləri
- natrium xlorid

308 Bozqır və torf yanğınları atmosferdə hansı maddələrin əmələ gəlməsinə səbəb olur?

- karbon dördoksidin
- radioaktiv elementlərin
- kosmik şüaların
- mineral tozların
- ionlaşmış molekulların

309 Biosenozun növ strukturunda əsas limitləşdirici faktorlar hansılardır ?

- mezoekosistemlərin antropogen təsirlərə məruz qalması
- ekosistemdə maddələrin bioloji dövrünün pozulması
- temperatur və tiəziyin miqdarının çox olması
- emperatur, rütubətlik və qida maddələrinin çatışmazlığı
- kimyəvi birləşmələrin digər elementlərlə reaksiyaya girməsi

310 Y.Odum və C.M.Andersonun tədqiqatları ekologiya elminin hansı inkişaf mərhələsinə təsadüf edir ?

- coğrafiya elminin yarandığı dövrlərə
- XIX əsrin 60-ci illərinə

- orta əsrlərə
- XX əsrin 50-ci illərinə
- XIX əsrin 50-ci illərinə qədər

311 Torpaq örtüyünü biosferin bir elementi kimi öyrənən alim kim olmuşdur ?

- V.R.Volobuyev
- A.P.Vinoqradov
- D.L.Armand
- İ.P.Gerasimov
- K.K.Markov

312 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır ?

- hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- helium qazı, dəmir oksidləri, natrium-xlor
- maqnezium, hidrogen-sulfid, karbon qazı
- dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun
- karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar

313 Torpağa qurğuşun tullantıları hansı vasitələrlə atılır

- yeyinti sənayesi
- qara metallurgiya
- neft sənayesi
- avtomobillər
- əlvan metallurgiya

314 Oksigeni sürətlə mənimsəyən yosunların çoxluq təşkil etdiyi sututarlarda nə kimi ekoloji pozulma baş verir ?

- su bakteriyalarının miqdarı artır və suyun səviyyəsi aşağı düşür
- fosforlu birləşmələrin mütəhərrikiyi azalır
- suyun dövranı zəifləyir və buxarlanma azalır
- oksigen azalır və balıqlar məhv olur
- sututarlarda torfun qalınlığı artır və bataqlıq yaranır

315 Fosfor və azotun mütəhərrik birləşmələri su hövzələrinə daxil olduqda hansı canlıların güclü inkişafı baş verir ?

- sarmaşiq və liyanalar
- mamır və şibyələr
- alçaq boylu kollar
- yosun və mikroorqanizmlər
- hidromorf bitkilər

316 Dünyada ən çox açıq üsulla çıxarılan dağmədən sənayesi məhsulları hansı ölkə ərazisindədir ?

- Hindistan, Almaniya, Danimarka
- Çin, Yaponiya, Avstraliya
- Rusiya, ABŞ, İndoneziya
- ABŞ, İngiltərə, Polşa
- Azərbaycan, Türkiyə, Brazilya

317 Ümumiyyətlə becərilən sahələr ümumi torpaq fondunun neçə faizini təşkil edir ?

- 9,5 %-ni
- 11,2 %-ni
- 5 %-ni
- 8 %-ni
- 6,7 %-ni

318 Dünyada məhsuldar sahələrin ümumi sahəsi təxminən nə qədərdir?

- 5700 mln.ha
- 8500 mln.ha
- 4200 mln.ha
- 7300 mln.ha
- 6000 mln.ha

319 Dünya əhalisinin sürətlə artması və düzgün olmayan təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində hər il nə qədər məhsuldar torpaqlar itirilir ?

- 6-7 mln.ha
- 5,5 mln.ha
- 4 mln.ha
- 3,5 mln.ha
- 2-3 mln.ha

320 Karbon və azotun torpaqla toplanması hansı amillərin fəaliyyəti ilə bağlıdır ?

- insanın təsərrüfat fəaliyyəti
- bitki və heyvan qalıqları
- dağ süxurları və mineralları
- iqlim elementləri
- maqmatik süxurlar

321 Respublikanın sənaye şəhərlərində müəsisələrin atdıqları tullantıların qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər görülür?

- müəsisələr istədikləri qədər tullantı atmağa qadirdirlər
- şəhərdən kənar ərazilərə yığılaraq yandırılır
- müəsisələrin daxilində xüsusi ölçmə cihazları yerləşdirilir
- xüsusi dövlət müəsisələri tərəfindən monitorinqlər aparılır
- Xəzər dənizinin dərinliklərinə atılır

322 Atmosfer havasına və torpaq sahələrinə atılan tullantıların həcminə və xüsusi çəkisinə görə fərqlənən şəhərlər hansılardır?

- Mingəçevir, Yevlax, Zaqatala, Şabran
- Gəncə, Şəki, Qusar, Xaçmaz, Ağdaş
- Lənkəran, İmişli, Gədəbəy, Sumqayıt
- Bakı, Sumqayıt, Şirvan, Gəncə, Mingəçevir
- Bakı, Naxçıvan, Daşkəsən, Ağcabədi

323 Sənaye şəhərlərində bərk tullantıları xəzərsizləşdirmək məqsədilə hansı tədbirlər görülməlidir?

- torpaqlar yalnız sanitariya-müdafiə zonalarına ayrılmalıdır
- yalnız meliorativ tədbirlər həyata keçirilməlidir

- rekultivasiya prosesi gücləndirilməlidir
- utilizasiya zavodları tikilməlidir
- quyulara yığılaraq başdırılmalıdır

324 Dağ-mədən sənayesinin bir çox sahələrində baş verən əsas hansı problemlər ətraf mühiti korlayır və torpaq fondunu azaldır?

- yataqlarda kəşfiyyat işlərinin aparılması
- yükdaşıma zamanı ağır texnikanın hərəkəti
- qazma işlərinin fasiləsiz aparılması
- çox qiymətli xammal itkisinin baş verməsi
- istehsal zamanı istifadə edilən texniki suların ətraf ərazilərə axıtılması

325 Azərbaycan ərazisində ağır metallarla çirklənən torpaqlar əsasən hansı regiondadır?

- Şəki-Zaqatala
- Lənkəran-Astara
- Gəncə-Qazax
- Abşeron
- Naxçıvan MK

326 Abşeron torpaqlarının çirklənməsində neft məhsulları ilə yanaşı hansı tullantılar iştirak edir?

- məişət və bərk tullantılar vasitəsi ilə
- fermer (heyvandarlıq) təsərrüfatının tullantıları
- kənd təsərrüfatı məhsullarının tullantıları
- metallurgiya, elektrotexnika və başqa sənaye tullantıları
- kimyəvi və mineral gübrələrin vasitəsi ilə

327 Çirklənmiş torpaqlarda rekultivasiya işləri aparılan zamanı ilk görülən tədbirlər hansılardır?

- neftlə çirklənmiş sahələrə başqa ərazilərdən gətirilmiş torpağın tökülməsi
- əraziyə kimyəvi və mineral gübrələrin verilməsi
- əraziyə ağac və kol bitkilərinin əkilməsi
- ərazinin metal qurğu və tullantılardan təmizlənməsi
- torpağın üst qatının təzyiqli su vasitəsi ilə yuyulması

328 Hal-hazırda neft məhsulları ilə çirklənmiş torpaqlarında rekultivasiya aparılmış ərazilər hansılardır?

- Naftalan, Zəyəm, Mexmana
- Mərdəkan, Zirə, Pirəküşkül
- Siyəzən, Şabran, Xızı
- Bülbülə, Ramana, Qaradağ
- İmişli, Muradxanlı, Carlı

329 Sarı torpaqların əsas yayıldığı ərazilər hansılardır?

- Naxçıvanın ortadağlığı və Arazboyu düzənliklər
- Kür çayının su bazarı və Şirvan düzü
- Böyük Qafqazın şimal-şərqi və Samur-Dəvəçi ovalığı
- Lənkəran ovalığı və Talış dağlarının ətəkləri
- Kiçik Qafqazın şimal-şərqi və Qarabağ yaylası

330 Azərbaycanda dağ qara torpaqların yayıldığı ərazilərin relyefi necədir?

- karbonatlı suxurlar üzə çıxan yamaklardır
- yarımşəhra iqlimə malik düzənliklərdir
- mailliyi çox olan dağ yamaqlarıdır
- az maili qədim düzəlmə səthləridir
- vulkanik yaylalardan ibarətdir

331 Azərbaycanda qara torpaqların hansı yarım tipləri mövcuddur?

- dağ-meşə-qonur, podzol-qleyli
- sodalı, tipik, açıq, bozuntul
- çimli-karbonatlı, çəmən-bataqlıq
- yuyulmuş, adi, karbonatlı, kipləşmiş
- çəmən-boz, ibtidai, podzollu

332 Dəmyə əkinçiliyində istifadə olunan qara torpaqların eroziyaya uğramasının əsas səbəbi nədir?

- şoran torpaqlar
- kartofçuluğun inkişafı
- fasiləsiz taxılçılığın inkişafı
- intensiv şümləmə prosesi
- intensiv suvarılmanın aparılması

333 Dağ-qara torpaqlarda yetişdirilən əsas kənd-təsərrüfatı bitkiləri hansılardır?

- qarğıdalı, limon, çay
- çay, zəfəran, çəltik
- kətan, qazangülü, pambıq
- taxıl, üzüm, kartof
- tərəvəz, bostan bitkiləri

334 Meşə altından çıxmış, bərkimmiş dağ-qara torpaqlar necə adlanır?

- sıhralaşmış
- bataqlıqlaşmış
- podzollaşmış
- bozqırlaşmış
- soranlaşmış

335 Dağ-qara torpaqlar ən çox Böyük və Kiçik Qafqaz torpaq vilayətlərinin hansı zonalarında yayılmışdır?

- bataqlıqlaşmış
- səhra və şorlaşmış
- podzol və yarımşəhra
- bozqır və meşə-bozqır
- bozqır və dağətəyi

336 Azərbaycanda qurşaq təşkil etməyib, ayrı-ayrılıqda massivlər şəklində yayılan torpaq tipii hansıdır?

- boz-qonur torpaqları
- şabalıdı torpaqlar
- şoran torpaqlar
- dağ-qara torpaqları
- dağ-qılınur torpaqları

337 Azərbaycanın dağ-meşə qonur torpaqlarında əsasən hansı meşə ağacları yayılmışdır?

- yabanı alma və palıd
- tozağacı və fisdıq
- palıd və qarağac
- fisdıq və vələs
- şam və ardıc

338 Dağətəyi boz-qəhvəyi torpaqlardan əsasən hansı əkinçilik sahəsi inkişaf etdirilir?

- tərəvəzçilik
- pambıqçılıq
- taxılçılıq
- üzümçülük
- çayçılıq

339 Qonur meşə torpaqlarından nə üçün kənd təsərrüfatında istifadə edilir?

- şoranlaşmış sahələr olduğuna görə
- dik yamaclarda yayıldığına görə
- eroziyaya məruz qaldığına görə
- sıx meşə örtüyü altında olduğuna görə
- humus miqdarının azlığına görə

340 Dik dağ yamaclarında eroziya və sürüşmə hadisələrinin qarşısının alınması üçün hansı tədbirlər görülür?

- rekultivasiya
- meliorasiya
- irriqasiya
- terrislaşdırma
- betonlaşdırma

341 Qəhvəyi torpaqlardan ən çox hansı kənd təsərrüfatı sahəsində istifadə olunur?

- quşçuluq təsərrüfatında
- biçənəklər kimi
- heyvandarlıqda
- dəmyə əkinçiliyində
- suvarma əkinçiliyində

342 Qəhvəyi dağ-meşə torpaqları Azərbaycanın əsasən hansı yüksəklik sahələrində yayılmışdır?

- lp çəmənliklərində
- subalp çəmənliklərdə
- dağətəyi düzənliklərdə
- alçaq və ortadağlıqda
- yüksək dağlıqda

343 Qəhvəyi dağ-meşə torpaqlarında eroziy və denudasiya proseslərinin yaranmasına əsas səbəb nədir?

- biçənək kimi istifadə olunması
- yalnız taxıl əkilməsi
- torpaqların şumlanması
- meşələrin qırılması
- heyvandarlığın inkişafı

344 Sarı torpaqların əsas yayıldığı ərazilər hansılardır?

- Kür çayının su bazarı və Şirvan düzü
- Lənkəran ovalığı və Talış dağlarının ətəkləri
- Naxçıvanın ortadağlığı və Arazboyu düzənliklər
- Kiçik Qafqazın şimal-şərqi və Qarabağ yaylası
- Böyük Qafqazın şimal-şərqi və Samur-Dəvəçi ovalığı

345 Azərbaycanda dağ qara torpaqların yayıldığı ərazilərin relyefi necədir?

- karbonatlı suxurlar üzə çıxan yamaqlardır
- yarımsəhra iqlimə malik düzənliklərdir
- mailliyi çox olan dağ yamaqlardır
- az maili qədim düzəlmə səthləridir
- vulkanik yaylalardan ibarətdir

346 Azərbaycanda qara torpaqların hansı yarımtypləri mövcuddur?

- dağ-meşə-qonur, podzol-qleyli
- sodalı, tipik, açıq, bozuntul
- çimli-karbonatlı, çəmən-bataqlıq
- yuyulmuş, adi, karbonatlı, kipləşmiş
- çəmən-boz, ibtidai, podzollu

347 Dəmyə əkinçiliyində istifadə olunan qara torpaqların eroziyaya uğramasının əsas səbəbi nədir?

- düyüçülüyn inkişafı
- kartofçuluğun inkişafı
- fasiləsiz taxılçılığın inkişafı
- intensiv şümləmə prosesi
- intensiv suvarılmanın aparılması

348 Dağ-qara torpaqlarda yetişdirilən əsas kənd-təsərrüfatı bitkiləri hansılardır?

- qarğıdal, limon, çay
- çay, zəfəran, çəltik
- kətan, qazangülü, pambıq
- taxıl, üzüm, kartof
- tərəvəz, bostan bitkiləri

349 Meşə altından çıxmış, bərkimiş dağ-qara torpaqlar necə adlanır?

- sıhralaşmış
- bataqlıqlaşmış
- podzollaşmış
- bozqırlaşmış
- soranlaşmış

350 Dağ-qara torpaqlar ən çox Böyük və Kiçik Qafqaz torpaq vilayətlərinin hansı zonalarında yayılmışdır?

- bataqlıqlaşmış
- səhra və şorlaşmış
- podzol və yarımsəhra
- bozqır və meşə-bozqır
- bozqır və dağətəyi

351 Azərbaycanda qurşaq təşkil etməyib, ayrı-ayrılıqda massivlər şəklində yayılan torpaq tipii hansıdır?

- boz-qonur torpaqları
- şabalıdı torpaqlar
- şoran torpaqlar
- dağ-qara torpaqları
- dağ-qlnur torpaqları

352 Azərbaycanın dağ-meşə qonur torpaqlarında əsasən hansı meşə ağacları yayılmışdır?

- yabanı alma və palıd
- tozağacı və fisdıq
- palıd və qarağac
- fisdıq və vələs
- şam və ardıc

353 Dağətəyi boz-qəhvəyi torpaqlardan əsasən hansı əkinçilik sahəsi inkişaf etdirilir?

- tərəvəzçilik
- pambıqçılıq
- taxılçılıq
- üzümçülük
- çayçılıq

354 Qonur meşə torpaqlarından nə üçün kənd təsərrüfatında istifadə edilir?

- şoranlaşmış sahələr olduğuna görə
- sıxmeşə örtüyü altında olduğuna görə
- eroziyaya məruz qaldığına görə
- dik yamaclarda yayıldığına görə
- humus miqdarının azlığına görə

355 Dik dağ yamaclarında eroziya və sürüşmə hadisələrinin qarşısının alınması üçün hansı tədbirlər görülür?

- rekultivasiya
- meliorasiya
- irriqasiya
- terrislaşdırma
- betonlaşdırma

356 Qəhvəyi torpaqlardan ən çox hansı kənd təsərrüfatı sahəsində istifadə olunur?

- quşçuluq təsərrüfatında
- biçənəklər kimi
- heyvandarlıqda
- dəmyə əkinçiliyində
- suvarma əkinçiliyində

357 Qəhvəyi dağ-meşə torpaqları Azərbaycanın əsasən hansı yüksəklik sahələrində yayılmışdır?

- dağətəyi düzənliklərdə
- lp çəmənliklərində
- yüksək dağlıqda
- subalp çəmənliklərdə
- alçaq və ortadağlıqda

358 Qəhvəyi dağ-meşə torpaqlarında eroziya və denudasiya proseslərinin yaranmasına əsas səbəb nədir?

- biçənək kimi istifadə olunması
- yalnız taxıl əkilməsi
- torpaqların şumlanması
- meşələrin qırılması
- heyvandarlığın inkişafı

359 Yuyulmuş dağ qara torpaqlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır?

- Abşeron yarımadasının cənubunda
- Qarabağ düzündə, Abşeron yarımadasının cənubunda
- Kür çayının ota axınlarında, Gəncə-Qazaxda
- Şamaxı yaylasında, Qudyalçay və Qusarçayın orta axınlarında, Kiçik Qafqazda
- Böyük Qafqazın şimal rayonlarında, Lənkəran düzənliyində

360 Azərbaycan torpaqlarının birinci təsnifatını verən alim kim olmuşdur?

- A.N.Rozanov
- V.R.Volobuyev
- M.Ə.Salayev
- S.A.Zaxarov
- B.Ə.Budaqov

361 Yüksəkliyə qalxdıqca torpaqların dəyişməsinə səbəb nədir?

- günəş radiasiyasının azalması
- heyvandarlığın inkişafı
- bitki örtüyünün seyrəkləşməsi
- istiliyi və rütubətin dəyişməsi
- palıq meşələrinin sahəsinin azalması

362 Azərbaycanda torpaq örtüyündən məhrum olan ərazilər hansılardır ?

- alp, subnival və nival buzlaqlar
- sürüşmə,ufantı, palçıq vulkanı brekçiləri
- bataqlıq, antropogen göllər və neft çalaları
- yarımşəhərlər və quru çöllər
- orta dağlıq və örtüş sahələri

363 Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər görülür?

- tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
- dənli bitkilər əkinməlidir
- sahələr suvarılmalıdır
- mineral və yerli gübrələr verilməlidir
- morfoloji diaqnostika edilməlidir

364 Neft istismarı qurtardıqdan sonra ərazidən buruqların, beton əsasların təmizlənməsi hansı rekultivasiya üsulu ilə yerinə yetirilir?

- aqrotexniki
- kimyəvi
- meliorativ
- texniki
- bioloj

365 Neft və neft tullantıları ilə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası hansı üsullarla həyata keçirilir?

- aqrotexniki
- meliorativ və texniki
- kimyəvi və bioloji
- texniki və bioloji
- irriqasiya

366 Orta dağ-meşə qurşağında meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkin- çiliyin inkişaf etdirilməsi hansı prosesi gücləndirir?

- korroziya
- abraziya
- defilyasiya
- eroziya
- akkumlyasiya

367 Abşeron yarımadasının ən çox çirklənmiş hissəsi haradır?

- bütün sahil zolağı
- şimal-qərb hissəsi
- şimal hissəsi
- cənub hissəsi
- şimal-şərq hissəsi

368 Abşeron yarımadasında ən az radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

- Qala, Sabunçu
- Suraxanı, Bilgəh
- Ramana, Balaxanı
- Nardaran, Mərdəkan
- Binəqədi, Bibiheybət

369 Torpaq sahələrinin neftlə çirklənməsi və ekoloji tarazlığının pozulması prosesi necə adlanır?

- radioaktiv çirklənmə
- antropogen çirklənmə
- kimyəvi çirklənmə
- texnogen çirklənmə
- biogen çirklənmə

370 Kimyəvi meliorasiya zamanı hansı tədbirlər görülür?

- əhəngin və gübrələrin verilməsi
- rekreasiya tədbirlərinin görülməsi
- mühəndis işləri aparmaqla
- ot bitkilərindən istifadə etməklə
- torpaqların yenidən bərpa olunması

371 Səhra və yarımsəhralarda torpaqların şorlaşmasının və bataqlıqlaşmasının səbəbləri nədir?

- biçənəklərin olması
- otarılma sahələri
- dəmyə əkinçiliyi
- suvarma əkinçiliyi

dağ-mədən sənayesi

372 Ağac, kol və ot bitkilərinin istifadə etməklə torpaqların vəziyyətinin yaxşılaşdırılması hansı meliorativ metod vasitəsi ilə aparılır?

- texniki meliorasiya
 hidrotexniki
 kimyəvi meliorasiya
 fitomeliorasiya
 bioloji meliorasiya

373 Üzümçülük və pambıqçılıq rayonlarında əkin sahələri ən çox hansı maddələrlə çirklənir?

- azot oksidləri ilə
 intensiv suvarma ilə
 təbii gübrələrlə
 pestisid və defoliantla
 karbon dörd oksidlə

374 Bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə şəhərlərin ərazisi hansı torpaqların hesabına genişləndirilir ?

- qurudulmuş bataqlıqlar
 qurudulmuş göl çalaları
 faydalı qazıntı çıxarılan ərazilər
 şumlanmış torpaq sahələri
 dağlıq ərazilərin torpaqları

375 Əhalinin artım səviyyəsini nəzərə alaraq, əkin sahələrinin genişləndirilməsi hansı ekoloji problemlərə gətirib çıxarır?

- okeanların süni şəkildə qurudulmasına
 eroziya və denudasiya proseslərinin artmasına
 irriqasiya landşaftlarının genişlənməsinə
 tropik meşələrin sürətlə qırılmasına
 sürüşmə hallarının intensivləşməsinə

376 Ən əlverişli dəmyə əkinçilik üçün yararlı olan torpaqlar hansı ərazilərə uyğun gəlir?

- yarımsəhralara
 buzlaqlara
 səhralara
 meşə sahələrinə
 quru çöllərə

377 Bataqlıq-laqun torpaq sahələri ən çox respublikanın hansı ərazilərində yayılmışdır ?

- Cənub-Şərqi Qafqazın şərqində
 Naxçıvanın orta dağlığında
 Böyük Qafqazın cənub-şərqi
 Kür-Araz ovalığının Xəzərsahili hissələrində
 Kiçik Qafqazın şimal-şərqində

378 Sel, daşqın və sürüşmə hadisələrinin ən çox təsi göstərdiyi dağlıq torpaq sahələri hansı regionun payına düşür ?

- Kiçik Qafqaz
- Talış dağları
- Dərələyəz silsiləsi
- Böyük Qafqaz
- Zəngəzur silsiləsi

379 Meşə örtüyünün və digər bitki formasiyalarının formalaşdığı bitki örtüyünün sıradan çıxmasına nəticədə növün arealında parçalanmaların yaranmasına səbəb nədir?

- kütləvi otarılmanın olması
- fəlakətli meşə yanğınları
- yeraltı təkanların baş verməsi
- sel hadisəsi, dağ uçqunu, sürüşmə
- yüksək temperatur və quraqlığın baş verməsi

380 Neftlə çirklənmiş torpaqlarda mikroelementlərin miqdarının aşağı düşməsinə səbəb nədir ?

- lay sularının səviyyəsinin qalxması
- torpaqların dərin qatlarında kimyəvi elementlərin yığılması
- dərin quyuların şazılması
- ağır metalların miqdarının artması
- neftli sahələrdə radioaktiv elementlərin çoxluğu

381 Hal-hazırda hər il sahəsi genişlənərək yararlı torpaqları məhv edən səhralar hansılardır?

- Viktoriə, Atakama, Qızılqum
- Namibiya, Qaraqum, Təklə-Məkan
- Qızılqum, Qobi, Viktoriya
- Atakama, Tar, Böyük Səhra
- Hibson, Rub-əçl-Xali, Kaklaxari

382 Yüksək dağ-meşə zonasında əsas meşə əmələ gətirən ağac növləri hansılardır?

- saqqızağacı və şam
- dəmirağac və küknar
- ardıc və fisdıq
- vələs və şərq palıdı
- qızılağac və qovaq

383 Dağ-meşə zonasının sərhədlərinin arasındakı məsafənin qısalmasına və bu ərazilərdə torpaq eroziyasının yaranmasına səbəb nədir ?

- süxurların fiziki aşınması
- texnogen amillər
- təbii amillər
- antropogen təsirlər
- denidasiya prosesləri

384 Ən nazik nə zəif strukturlu torpaq qatı hansı lanşaft qurşağını əhatə edir?

- meşə-çöl
- yarımşəhra
- dağ-meşə
- dağ-çəmən
- çöl-çəmən

385 Dağlıq ərazilərdə ot bitkilərinin qruplaşması, torpağın qalınlığı və biotik komponentlərin məhsuldarlığı hansı amillərdən asılıdır?

- yamacları təşkil edən süxurların litoloji tərkibindən
- qar örtüyünün qalın olması və buzlaşmasından
- kənd təsərrüfatı sahələrinin düzgün yerləşdirilməsindən
- ərazinin relyef və mikroiklim xüsusiyyətlərindən
- buzlaq ekzarasiyası və akkumlyasiyasının intensivliyindən

386 Azərbaycan ərazisində ən çox kimyəvi gübrələrdən, pestisidlərdən və defoliantlardan hansı ərazilərdə istifadə edilir?

- Qarabağ maili düzənliyində
- Naxçıvan MK-da
- Samur-Dəvəçi ovalığında
- Kür-Araz ovalığında
- Lənkəran düzənliyində

387 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır?

- hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- helium qazı, dəmir oksidləri və natrium-xlor
- maqnezium, hidrogen-subfid, karbon qazı
- dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun
- karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar

388 Dağlıq ekosistemlərdə antropogen təsirlərin yaratdıqları əsas ekoloji problemlər hansılardır ?

- Sənaye əhəmiyyətli olan heyvanların, xüsusilə məməlilərin sayının artırılması
- Qış otlaqlarının ləğv edilməsi və fermer təsərrüfatlarının azaldılması
- Kənd əhalisinin işsizlik problemi ilə əlaqədar olaraq şəhərlərə axın etməsi
- təbii ekosistemlərin şumlanmış sahələri, otlaqlar, təkrar meşəliklər və antropogenləşməsi
- SES-nin inşası onların tam gücü ilə istifadə edilməsi

389 Şirvan şəhərində ətraf ərazilərin çirklənməsini sürətləndirən və kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran əsas sənaye sahəsi hansıdır ?

- qara və əlvan metallurjiya
- inşaat materialları kombinatı
- Kükürlü mazut yanacağından istifadə edilən DRES
- «Şirvanneft» neft-qazçıxarma idarəsi
- mineral gübrələr istehsalı

390 Abşeron yarımadasında hansı ərazilərin radiasiya fonu çoxdur və radiasiyasının normadan yüksək olmasına əsas səbəb nədir?

- Hövsan, Türkan, Nardaran, Zirə-kənd təsərrüfatı
- Bibiheybət, Bilgəh, Sənqəçal-yollu-bromlu sular
- Suraxanı, Mərdəkan, Binəqədi-tikinti materialları
- Sabunçu, Ramana, Balaxanı, Qala-neft mədənləri
- Qarabağ, Qobustan, Sahil-Qaradağ sement zavodu

391 Azərbaycanın dağlıq ərazilərinin təsərrüfat səhətdən ən çox mənimsənilən torpaqları haradadır?

- Böyük Qafqazın cənubu və yüksək dağlığı
- Böyük Qafqazın şimal-şərqi, dağətəyi və alçaq dağlığı
- Talış dağlarının orta dağlığı və dağətəyi əraziləri
- Kürboyu düzənliklər və Ləngəbiz tirəsi
- Kiçik Qafqazın orta və yüksək dağlığı

392 Ən çox aşınma eroziyasına məruz qalmış torpaq sahələri Azərbaycanın hansı ərazilərində müşahidə olunur?

- Qarabağ maili düzənliyinin suvarılan ərazilərində
- Lənkəranın düzənlik və dənizsahili ərazilərində
- Əsasən dağlıq ərazilərin dəmyə əkinçiliyi sahələrində
- Naxçıvanın otlaq və yüksək dağlıq sahələrində
- Kür-Araz ovalığının irriqasiya təsərrüfatı sahələrində

393 Azərbaycan torpaqlarının çirklənməsində neft məhsulları ilə yanaşı hansı ağır metallar vasitəsilə çirklənmə yüksək dərəcədədir ?

- çuqun, duralüminium, qurğuşun
- qurğuşun, kadmiy, sink, mis
- dəmir,manqan, volfram, civə
- qızıl, alüminium, miss, qalay
- fenol, azot,sink, gümüş

394 Arktika ərazisinin torpaqlarından hansı məqsədlər üçün istifadə olun bilər?

- balıqçılığın inkişafı məqsədilə
- ovçuluq və qoruq məqsədilə
- əkinçilik üçün
- heyvandarlığın inkişafı üçün
- sənaye müəsisələrinin inkişafı üçün

395 Materiklərin birinci torpaq xəritəsi kim tərəfindən hazırlanmışdır?

- L.İ.Praslov
- V.V.Dokuçayev
- V.Q.Kozanov
- Ç.E.Kelloq
- İ.P.Ğerasimov

396 Respublikamızda əsasən səthi axınların nizamlanması yolu ilə eroziyanın qarşısının alınması və məhsuldarlığın artırılması üçün hansı əkinçilik sistemi tətbiq edilir?

- kontur-meliorativ əkinçilik sistemi
- suötürücü və susaxlayıcı sistem
- aqrotexniki tədbirlər sistemi
- hidrotexniki qurğular sistemi
- mühəndis-bioloji sistem

397 Əsasən orta və qismən şiddətli yuyulmuş torpaqlarda eroziya prosesinin qarşısını almaq məqsədilə hansı mübarizə tədbirləri görülür?

- yalnız biçənəklər kimi istifadə olunmalıdır
- torpaq qoruyucu alçaq boylu ağaclar əkilməlidir
- növbəli əkinlərdə dənli bitkilərə üstünlük verilir
- mineral gübrələr verilməlidir

- ümumiyyətlə əkin işləri aparılmamalıdır

398 Yay otlqları kimi istifadə edilən və ən çox eroziya prosesinin intensiv inkişafı müşahidə edilən rayonlar hansılardır?

- Gəncə, Qazax, Ağstafa, Goranboy
 Quba, Gədəbəy, Daşkəsən, Şəki
 Yevlax, Ağdaş, Göyçay, Kürdəm
 Massallı, Lənkəran, Yardımlı, Lerik

399 Azərbaycanda sarı torpaqlar əsasən hansı vilayətdə yayılmışdır ?

- Kür-Araz ovalığı
 Naxçıvan MR
 Lənkəran ovalığı
 Böyük Qafqazın şimal-şərqi
 Kiçik Qafqazın cənubu

400 Sarı torpaqlarda genetik qatların daha aydın müşahidə olunmasına təsir edən proses nədir ?

- karbonlaşma
 podzollaşma
 üzvi aşınma
 kaolinləşmə
 hidroliz

401 Qırmızı torpaqların genezisi haqqında ilk tədqiqatlar hansı alimin adı ilə bağlıdır?

- Vilyamski
 Kovalyovun
 Sabaşvili
 V.V.Dokuçayev
 Daraseliyanın

402 Meşə torpaqların bozqlaşmasının əsas səbəbi nədir?

- üzvi maddənin azlığı
 avtomorf torpaq əmələgəlmə şəraiti
 karbonatların yoxunması
 rütubət çatışmamazlığı
 meşələrin seyrəkləşməsi

403 Palıd-vələs qarşılıq kserofit meşələrin altında əsasən hansı torpaq tipii əmələ gəlir?

- podzol torpaqlar
 qəhvəyi torpaqlar
 boz-qəhvəyi torpaqlar
 şabalıdı torpaqlar
 sarı torpaqlar

404 Boz torpaqın mənşəyini və morfoloji əlamətlərinin öyrənilməsi hansı alimə məxsusdur?

- Volobuyeva
 Rozanova
 Gerasimova

- Nenstruyevə
- Salayevə

405 Azərbaycanda takır torpaqlar varmı, əgər varsa hansı ərazilərdə yayılmışdır?

- Kiçik Qafqazın ətəklərində
- Cənub –şərqi Şirvanda
- Böyük-Qafqazın ətəklərində
- Kür-Araz ovalığında
- Naxçıvanın Araz boyu düzənliyində

406 Takırlar əsasən hansı əyalətlərdə yayılmışdır?

- dağlıq ərazilərdə
- səhrada axan çayların vadilərində
- buzlaq göl formalarında
- delüvial-prolüvial səth axınlarında
- dağ ətəklərində

407 «Takır» nədir?

- süxurdur
- səhrada, digər torpaqlarda kompleks şəkildə yayılan hamar və bərk səthdir
- səth sularının yerində əmələ gələn relyef formasıdır
- kiçik hissələrdən ibarət parçalardır
- xüsusi torpaq əmələ gətirən elementdir

408 Boz-qonur səhra torpaqlarının sərbəst genetik tip kimi kim tərəfindən ayrılmışdır?

- Gerasimov
- Rozanov
- Sibirtsev
- Volobuyev
- Salayev

409 Boz-qonur torpaqların ən geniş yayılmış ərazisini qeyd et

- Qaraqum səhrası
- Xəzərsahili düzənlik
- Turan ovalığı
- Qızılqum səhrası
- Kür-Araz ovalığı

410 Əsasən qədim və müasir allüvial çöküntülər üzərində hansı torpaqlar əmələ gəlir?

- çəmən torpaqlar
- boz torpaqlar
- boz-qonur torpaqlar
- şabalıdı torpaqlar
- sarı torpaqlar

411 Boz-qonur torpaqların əmələ gəlməsində əsas hansı süxurlar iştirak edir?

- maqmatik süxurlar
- duzlu süxurlar

- dəniz mənşəli süxurlar
- çökmə süxurlar
- metomorfik süxurlar

412 Əsas genetik torpaq tipii olaraq Abşeronda ən çox hansı torpaqlar yayılmışdır?

- boz-çəmən torpaqlar
- çəmən torpaqlar
- qonur torpaqlar
- boz torpaqlar
- çəmən-boz torpaqlar

413 Şoran torpaqlar hansı torpaqlara deyilir?

- Duzların maksimum 2 metrədən dərinədə yerləşməsinə
- Duzların torpağın aerasiya zonasında toplanmasına
- Duzların maksimum torpaq profilinin orta hissəsində toplanmasına
- Duzların maksimum miqdarının üstdəki qatında toplanmasına
- Duzların torpağın 1 metrədən dərinlikdə yerləşdiyi halına

414 Torpaq kolloidlərinin tərkibi nədən ibarətdir?

- zülallardan
- Üzvi maddələrdən
- Minerallardan
- Dispers sistemlərdən
- Sudan

415 Torpağın udma qabiliyyəti hansı proseslərlə bağlıdır?

- torpaq məhlulu ilə
- torpağın maye fazası ilə
- torpağın sülb hissəsi ilə
- dispersliyi və kolloid halı ilə
- torpağın qaz tərkibi ilə

416 Azərbaycanın quru subtropik iqlimə malik olan rayonlarında aşınmanın hansı tipi inkişaf etmişdir

- laterit aşınma tipi
- ferralit aşınma tipi
- allit aşınma tipi
- siallit aşınma tipi
- boreal aşınma tipi

417 Bioloji aşınmanın yaranmasına səbəb olan amillər hansılardır?

- Fulvoturşulara bənzər turşu ifraz edən ilkin minerallar
- Biotik proseslər
- Təbiətdə qələn abiotik proseslər
- Mikroorqanizmlərin fəaliyyəti ilə bağlı nitifikasiya prosesi
- Antropogen amillər

418 Torpaq nədir?

- torpaq mineral maddədir

- bitki və heyvanat aləmi, insanlar və bütün canlıların yaşayış məskənidir
- bitki yetişən yerin üst səthidir
- torpaq, torpaq əmələgətirən amillərin birgə və qarşılıqlı təsiri nəticəsində yaranan cisimdir
- həyat üçün vacib amildir

419 Torpaq əmələqəlmə prosesində iştirak edən elyüvial çöküntülər hansı çöküntülərdir?

- Qum və xırda hissəciklərə çevrilən və nəql edilən hissəciklər
- sel suları ilə aparılan daşlı-çay, çınqıllı-mineral şəklində olan çöküntülər
- nisbətən kiçik hissəciklərdir, dağların yamaclarında toplanırlar
- əmələ gəldikləri yerdə qalan çöküntülərdir
- su axarı ilə nəql edilən və çayların, kanalların hövzələrində toplanan

420 Torpağın maye fazasının bitki üçün əhəmiyyəti nədən ibarətdir?

- kation tərkibinin dəyişməsindən
- mineral maddələrdə qidalanmasından
- üzvi birləşmələrlə qidalanmasından
- mikroorqanizmlərin minerallaşmasından
- anion tərkibinin dəyişməsindən

421 Torpağın bərk fazasını hansı minerallar təşkil edir?

- ilkin və törəmə
- metamorfik
- maqmatik
- maqmatik və çökmə
- törəmə

422 Torpaq əmələgətirən süxurlar tərkibindəki qələvi metalların və əsasların miqdarına görə hansı süxurlara bölünür?

- çökmə və qələvi
- maqmatik və metamorfik
- metamorfik və çökmə
- maqmatik və çökmə
- karbonatlı və qələvi

423 Torpaqda karbonun və azotun toplanması hansı amillə bağlıdır?

- Oksidləşmə-karbonlaşma prosesi ilə
- İqlim amili ilə
- Süxurların aşınması ilə
- Bitki və mikroorqanizmlərin fəaliyyəti ilə
- Torpağın mütləq yaşı ilə

424 Torpağın kimyəvi tərkibin hansı alimlər öyrənmişlər ?

- Dokuçayev, Sibirsev
- Aleksandrova, Kononova
- Dokuçayev, Tyurin
- Fersman, Vinqradov
- N.Əliyev, Q.Məmmədov

425 Humus nədir?

- Əsasən azot və hidrogen ionlarından ibarət birləşmədir
- İlkin üzvi qalıqların çevrilməsinin aralıq məhsullarıdır
- İlkin üzvi qalıqların kütləsidir
- Üzvi maddələrin mürəkkəb kompleksidir
- Qələvi məhlullu suda tez həll olan maddədir

426 Ana süxurun torpağa çevrilməsi üçün əsas şərt nədən ibarətdir ?

- Ali bitkilərin və bəzi fotosintezə səbəb olan bakteriyaların təsirindən
- Meşə döşəyinin aşınmasından
- Süxurların bioloji aşınmasından
- Torpaq səthinə tökülmüş və anatomik quruluşunu itirmiş bitki qalıqlarından
- Parçalanmaya məruz qalmış üzvi-mineral birləşmələrdən

427 Kimyəvi aşınma nəyə deyilir?

- Suyu karbon qazının daxil olduğu halda yaranan turş mühitdir
- Hidrogen ionlarının təsirindən yaranan qalıqların birləşməsidir
- Əsasən su, karbon qazı və oksigenin təsiri nəticəsində mineralların kimyəvi tərkibinin dəyişməsidir
- Kimyəvi aşınma süxurların və mineralların yeni birləşmələr əmələ gətirməsidir
- Yeni mineralların temperatur rejiminə təsir göstərən amildir

428 Fiziki aşınma nədir?

- Yer qabığını təşkil edən süxurların əmələ gəlmə şəraitidir
- Süxur kütləsinin qeyri-bərabər qızması və soyuması nəticəsində öz bütövlüyünü itirən xırdalanma prosesidir
- Təzyiq prosesləri nəticəsində substrat əmələ gətirməsidir
- Yüksək təzyiq nəticəsində əmələ gəlmiş süxurları təşkil edən mineral birləşmələr kompleksidir
- Süxurların ilkin yarandığı mühidə termodinamik bir prosesdir

429 Torpaq əmələgəlmə prosesi nədir?

- Dağ süxurlarının və mineralların aşınmasıdır
- Zaman daxilində süxurların, relyefin, bitki və heyvanat aləminin qarşılıqlı təsiri nəticəsində yaranan təbii-tarixi cisimdir
- Geoloji quruluşun və relyef formalarının təsiri nəticəsində formalaşan üzvi-mineral kompleksidir
- Bitki və heyvanat aləmi qalıqlarının çürüməsindən əmələ gələn üzvi-mineral birləşmədir
- İqlim elementlərinin, yəni istiliyin və rütubətin paylanması nəticəsində əmələ qələn maddədir

430 Kommunal – məişət və sənaye sularının, neft quyularının çirkab sularının, çirkab suların yığıldığı anbarlardakı çirkab suların sızmaları nəticəsində hansı su hövzələri çirklənir?

- dəniz suları
- yağış suları
- səth suları
- yeraltı sular
- çay suları

431 DDT-nin suda yarım parçalanma müddəti neçə ildir?

- on beş ildir
- beş ildir
- üç ildir
- on ildir
- yeddi ildir

432 Torpağın çirklənmə dərəcəsinə görə təsnifatı kimyəvi maddələrin buraxılabilən miqdarına və onların tonunun çirklənməsinə görə aparılır. Torpaq çirklənmə dərəcəsinə görə neçə qrupa bölünür?

- bölünmür
- beş qrupa
- iki qrupa
- üç qrupa
- altı qrupa

433 Hazırda atom reaktorlarının neçə əsas tipi mövcuddur?

- 10 əsas tipi
- 4 əsas tipi
- 2 əsas tipi
- 3 əsas tipi
- 5 əsas tipi

434 Gücü 1 mln kVt olan müasir elektrostansiyada bir sutka ərzində neçə qram uran işlədilir?

- 300qram uran
- 150 qram uran
- 100 qram uran
- 250qram uran
- 200 qram uran

435 Gücü 1 mln kVt olan müasir elektrostansiyada bir sutka ərzində neçə ton neft

- 500ton
- 200ton
- 100ton
- 400ton
- 300ton

436 Gücü 1 mln kVt olan müasir elektrostansiyada bir sutka ərzində neçə ton kömür işlədilir?

- 950ton
- 650 ton
- 550 ton
- 750 ton
- 850 ton

437 Litosferi ən çox hansı sənaye tullantıları çirkləndirir?

- məişət sənaye tullantıları
- avtomobil sənayesi tullantıları
- neft sənayesi tullantıları
- kimya sənayesi xammalı
- İES-in tullantıları

438 Azərbaycan Respublikasının torpaq fondunun taxminən neçə faizi kənd təsərrüfatı üçün yararlıdır?

- 39%-i k/t üçün yararlıdır
- 20%-i k/t üçün yararlıdır
- 10 %-i k/t üçün yararlıdır
- 49%-i k/t üçün yararlıdır

- 30%-i k/t üçün yararlıdır

439 Hazırda Azərbaycanda adambaşına neçə ha yararlı torpaq sahəsi düşür?

- 0,5 ha yararlı torpaq sahəsi
 0,2 ha yararlı torpaq sahəsi
 0,1 ha yararlı torpaq sahəsi
 0,6 ha yararlı torpaq sahəsi
 0,3 ha yararlı torpaq sahəsi

440 Hazırda Azərbaycanda adambaşına neçə ha. əkin sahəsi düşür?

- 0,1 ha əkin sahəsi düşür
 0,5ha əkin sahəsi düşür
 0,2 ha əkin sahəsi düşür
 3,5 ha əkin sahəsi düşür
 2,0 ha əkin sahəsi düşür

441 Hazırda Azərbaycanda adambaşına neçə ha. torpaq fondu düşür?

- 2,0 ha. torpaq fondu düşür
 1,08 ha torpaq fondu düşür
 1.0 ha.torpaq fondu düşür
 0,5 ha. torpaq fondu düşür
 1,5 ha.torpaq fondu düşür

442 Yuvarlaqlaşdırılmış məlumatlara görə qurunun neçə faizini yararsız torpaqlar təşkil edir?

- 20%-ni
 15%-ni
 10%-ni
 40%-ni
 30%-ni

443 Y.N.Mişüstinə görə kasıb torpağın 1 kq-da neçə milyard mikrob vardır?

- 0.7-07 milyard
 0.2-03 milyard
 0.1-02 milyard
 0.3-06 milyard
 0.3-04 milyard

444 Aşağıdakı elmi yeniliklərdən hansı Həsənbəy Zərdabiyə məxsusdur?

- Onun fikrincə torpaq təbii törəmədir
 O torpaq əmələgətirən amillərə insan fəaliyyətini də daxil etmişdir
 1884-cü ildə ilk dəfə olaraq əsas 5 faktorun torpaqəmələgəlmə prosesində rolunu göstərmişdir: torpaqəmələ gətirən suxurlar, bitki və heyvan orqanizmləri, iqlim, relyet ərazinin geoloji yaşı.
 1875-1876-cı illərdə ilk dəfə olaraq öz əsərlərində əsas 4 faktorun torpaqəmələgəlmə prosesində rolunu göstərmişdir: ona sükur, bitki və canlı orqanizmlər,iqlim və insanın təsərrüfat fəaliyyəti
 Onun fikrincə torpaq beş amilin təsirindən yaranmışdır:torpaqəmələgətirən suxurlar,bitki və heyvan orqanizmləri,iqlim,relyef və zaman

445 Torpaqşünaslıq elminin banisi N.N.Dokuçayevin təliminə əsasən torpaq bitki və heyvan orqanizmlərinin, iqlimin, relyetin və ərazinin geoloji yaşının qarşılıqlı təsiri nəticəsində yaranmışdır. N.N.Dokuçayevə görə torpaq nədir?

- torpaq iqlimin təsirindən yaranmış təbii törəmədir
- torpaq bitkilərin qida mənbəyidir
- torpaq yerin humusla zəngin qatıdır
- torpaq ərazinin geoloji yaşının qarşılıqlı təsirindən yaranmış təbii törəmədir
- torpaq yer səthinin üst qatıdır

446 Torpaqşünaslıq elminin banisi kimdir ?

- E.Hekkel
- V.R.Vilyams
- Həsənbəy Zərdabi
- N.N.Dokuçayev
- C.Darvin

447 Ali bitkilərin torpaqəmələgəlmədə rolu kim tərəfindən aşkara çıxarılmışdır?

- H.Zərdahi tərəfindən
- V.R.Vilyams tərəfindən
- Y.I.Vernadski tərəfindən
- E.Hekkel tərəfindən
- Y.N.Mişuistin tərəfindən

448 AR-nin MM-nin qəbul olunmuş yeni torpaq qanununa görə (1991-ci il) ümumi torpaq fondunun (8,6 min ha-dır) necə faizi əhalinin şəxsi mülkiyyətinə verilmişdir?

- 34,4%-i
- 14,4-i
- 14%-i
- 24,4% i
- 4%-i

449 AR-nin MM-i tərəfindən qəbul olunmuş yeni torpaq qanununa görə (1991-ci il) ümumi torpaq fondunun (8,6 min ha-dır) neçə faizi bələdiyyə mülkiyyətinə aiddir?

- 31,4%-ni
- 41,4%-ni
- 9,4%-ni
- 21,4%-ni
- 11,4%-ni

450 Respublikanın Milli Məclisi tərəfindən qəbul olunmuş yeni Torpaq qanuna görə (1991-ci il) ümumi torpaq fondunun (8,6 min ha-dir) neçə faizi dövlət mülkiyyətinə aiddir?

- 44,2%-i
- 54,2%-i
- 34,2%-i
- 14,2%-i
- 24,2%-i

451 Azərbaycan Respublikasında əkin sahələri neçə min ha sahə tutur?

- 1454 min ha sahə tutur
- 1254 min ha sahə tutur
- 1354 min ha sahə tutur
- 1754 min ha sahə tutur

1654 min ha sahə tutur

452 Azərbaycanda olan torpaq fondu 8641.5 min hektardır. Onun neçə faizindən istifadə edilir?

- 57%-dən
 47%-dən
 77%-dən
 20%-dən
 37%-dən

453 Hazırda dünyada əkin sahələri neçə mln. km² təşkil edir?

- 5 mln. km²
 15 mln. km²
 20 mln. km²
 25 mln. km²
 10 mln. km²

454 Qurunun sahəsi buzlaqlarla birlikdə neçə mln. km² təşkil edir?

- 149 mln. km² -dir
 151 mln. km² -dir
 139 mln. km² -dir
 169 mln. km² -dir
 109 mln. km² -dir

455 2-3 sm qalınlığında torpağın əmələ gəlməsi üçün neçə il vaxt tələb olunur?

- 20-40 il
 200-1000
 50-100 il
 100-200 il
 200- 500 il

456 Şoran torpaqlara yarımşəhra və səhra zonalarında rast gəlinir. Azərbaycanda belə torpaqlar neçə min ha ərazini əhatə edir?

- 156 min ha ərazini
 186 min ha ərazini
 10 min ha ərazini
 100 min ha ərazini
 166 min ha ərazini

457 Şoran torpaqlarda humusun miqdarı neçə faiz olur?

- 7%-ə qədər
 1%-ə qədər
 2%-ə qədər
 9%-ə qədər
 5%-ə qədər

458 Hansı şəhərlərdə səth suları ilə yanaşı yeraltı sular da çirklənməyə məruz qalır?

- kəndlərdə
 iri sənaye şəhərlərində

- paytaxt şəhərlərində
- rayonlarda
- qəsəbələrdə

459 Hidrosferə daxil olan hövzələrindən hansı ən az faizə malikdir?

- yeraltı sular
- buzlaqlar
- çaylar
- göllər
- torpaqdakı su

460 Biosferdə baş verən proseslərin çox hissəsi bilavasitə hansı maddə ilə əlaqədardır ?

- turşularla
- su ilə
- hidrogenlə
- ammoniyakla
- bitkilərlə

461 Ətraf mühitdə hər hansı bir zərərli maddə insana və onun nəslinə birbaşa və ya bilavasitə təsir etdikdə onlarda mənfi dəyişiklər yaratmırsa bu adlanır?

- ekoloji təhlükə
- davamlı inkişaf
- ekoloji tarazlıq
- ekoloji krizis
- buraxıla bilən qatılıq həddi

462 Ekosistemin inkişaf dinamikası, ekosistemin və ya biosenozun dəyişməsi ilə nəticələnir ki, bu proses adlandırılır?

- doğru cavab yoxdur
- produsent
- konsument
- suksessiya
- forik

463 Ekosistemin dinamiki növləridir?

- doğru cavab yoxdur
- təkrar və dəyişkən
- sadə və mürəkkəb
- sutkalıq və dövrü
- istiqamətlənmiş və sadə

464 Ekosistemin inkişafına təsir edən dinamika adlanır?

- mövsümü dinamika
- dövrü dinamika
- sutkalıq dinamika
- istiqamətlənmiş dinamika
- dəyişkən dinamika

465 Enerjinin bir trofiki səviyyədən digərinə qəbulu edilən qida enerjisinin 10 % -ni təşkil edir. Bu ekologiyada necə adlandırılır?

- əlli faiz qaydası
- 100 faiz qaydası
- bir faiz qaydası
- on faiz qaydası
- iyirmi faiz qaydası

466 Ekosistemdə heyvanlar tərəfindən yaradılan trofiki (qida) səviyyə adlanır ?

- doğru cavab yoxdur
- simbioz və ya fabrik
- forik və ya parazitizm
- heterotrof və ya konsument
- rəqabət və ya forik

467 Ekosistemdə bitkilər tərəfindən yaradılan trofiki (qida) səviyyə adlanır?

- doğru cavab yoxdur
- parazitizm və ya fabrik
- simbioz və ya forik
- avtotrof və ya produsent
- rəqabət və ya kommensalizm

468 Ekosistemdə «trofik» əlaqə adlanır?

- doğru cavab yoxdur
- müxtəlif məkandan istifadə əlaqəsi
- yalnız bitkilərin məskunlaşdığı ərazi
- eyni məkandan yaşayış üçün istifadə əlaqəsi
- yalnız heyvan növlərinin əlaqəsi

469 Yüksək dərəcədə formalaşmış ekosistemdə çoxluğu təşkil edən növlər adlandırılır?

- doğru cavab yoxdur
- neytralizm və dayanaqlı
- kommensalizm və konsument
- dominant və edifikator
- strukturlu və proporsional

470 Biogeosenoz və ekosistemi bir birindən fərqləndirən amil?

- doğru cavab yoxdur
- trofik faktordur
- məkan faktorudur
- zaman faktorudur
- dövrü sistem faktorudur

471 Ekosistemi təşkil edən bloklar aşağıdakılardır?

- doğru cavab yoxdu
- redusent və dövrü
- produsent və dayanaqlı
- biosenoz və biotop

- təbii və antropogen

472 Ən böyük və davamlı ekosistem?

- coğrafi mühitdir
 atmosferdir
 geosferdir
 biosferdir
 hidrosferdir

473 Ekoloji sistemlər yaranma səbəblərinə görə bölünür?

- doğru cavab yoxdur
 davamlı və dəyişkən
 süni və mədəni
 təbii və antropogen
 uzunömürlü və dayanıqlı

474 Populyasiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biridir?

- fərdlərin sayının dinamikası və tənzimlənmə mexanizmi
 uzunömürlü populyasiya olması
 populyasiyanın modifikasiya olması və ya dəyişməsi
 populyasiyanın inkişafının iqlim şəraitindən asılılığı
 doğru cavab yoxdur

475 Konkret ərazidə bioloji növün sərbəst çütləşib öz sayını tənzim edə bilərək, coğrafi, ekoloji və etoloji sədlər ilə bir-birindən az-çox ayrılan fərdlər qrupuna deyilir?

- biogenoz
 növ
 biotik faktor
 populyasiya
 biosenoz

476 Ekolojiyada elementar vahid nədir?

- doğru cavab yoxdur
 biotik birlikdir
 həyat dalğasıdır
 fərdin populyasiyasıdır
 biokütlədir

477 Maddələr və enerji mübadiləsinin qarşılıqlı baş verdiyi, canlı aləmə onların məskunlaşdığı ühit arasında olan birgə fəaliyyət adlanır?

- biotik struktur
 coğrafi mühit
 bioqeoşenologiya
 ekoloji sistem
 təbii mühit

478 Ekosistem anlayışını ilk dəfə kim təklif etmişdir?

- L.Libix

- C.Xarçinski
- K.Uatt
- A.Tensli
- Y.Odum

479 Ekologiyanın əsas funksional vahidi adlanır?

- populyasiya
- biosenoz
- ekotop
- ekosistem
- biosfer

480 Ekosistemdə fosforun əsas mənbəyi hesab olunur?

- torpağın humus qatı
- kimyəvi süxurlar
- metamorfik süxurlar
- dağ süxurları və digər çöküntülər
- dəniz və çay suları

481 Biosferdə kükürd qazının (SO₂) çoxluğu səbəb olur?

- leysan tipli yağıntılara
- qirovun yaranmasına
- buludun yaranmasına
- turş yağışlara
- dumanın əmələ gəlməsinə

482 Ekosistemdə azotun mənbəyi aşağıdakılardır?

- doğru cavab yoxdur
- litosfer və dünya okeanı
- hidrosfer və bakteriyalar
- atmosfer və üzvi maddələrin çürüməsi
- bitki və heyvanat aləmi

483 Karbon qazının atmosferə normadan artıq atılması səbəb olur?

- doğru cavab yoxdur
- dövretmə sisteminin pozulmasına
- oksigen miqdarının azalmasına
- «parnik» effektinin yaranmasına
- qlobal soyuqlaşmaya

484 Həyat üçün lazım olan enerjini almaq üçün orqanizmin üzvü maddələri oksidləşəcək CO₂ və H₂O yaradır. Bu proses necə adlanır ?

- tənəffüs
- ayrılma
- birləşmə
- nəfəsalma
- nəfəsvermə

485 Ekosistemdə oksigenin dövrəni əlaqədardır?

- doğru cavab yoxdur
- ozon və hidrogenlə
- kimyəvi birləşmələrin xarakteri ilə
- fotosintez və tənəffüslə
- atmosfer və hidrosferlə

486 Biosferdə biokimyəvi dövretmə ayrılır?

- doğrucavab yoxdur
- mexaniki və üzvü dövretmə
- kimyəvi və fiziki dövretmə
- qazşəkilli maddələrin dövretməsi və çökmə dövrü
- geoloji və fiziki dövretmə

487 Biosferde maddələrin dövretməsi xarakterizə olunur?

- doğru cavab yoxdur
- dövr bucağı və məsafəsi ilə
- dövretmə istiqaməti və ya azimutu ilə
- dövretmə surəti və dövr vaxtı ilə
- dövretmə elementləri və birləşmələri ilə

488 Həyat üçün istifadə olunan, biosferdə dövr edən kimyəvi elementlərin və qeyri-üzvü birləşmələrin hərəkəti adlanır?

- doğru cavab yoxdur
- mikroelementlərin dövr etməsi
- birləşmələrin dövr etməsi
- biogen elementlərin dövretməsi
- geokimyəvi birləşmələrin dövretməsi

489 Biosferdə maddələrin dövretməsi ayrılır?

- doğru cavab yoxdur
- biokimyəvi və hidroloji
- təbii və antropogen
- qeoloji və bioloji
- kimyəvi və qeokimyəvi

490 Noosfera termini hansı mənada işlənilir?

- doğru savab yoxdur
- həyat tərz, əxlaq, mədəniyyət
- yaşayış mühiti, məskun sahəsi
- ağıl, düşüncə, idrak
- dövrənş tərz, mənəviyyət

491 Noosfera anlayışını elmə gətirənlərdir?

- doğru cavab yoxdur
- Odum və Rulye
- Vernandski və Naumov
- Toyer de Şarden və Lerua
- Nesbit və Eburdin

492 Biosferin özünü tənzimləmə xüsusiyyəti adlanır?

- doğru cavab yoxdur
- antrostazm
- biostazm
- homeostazm
- neostazm

493 Biosferin başlıca xüsusiyyətlərindəndir? 1. mərkəzləşdirilmiş sistem; 2. qapalı sistem; 3. açıq sistem; 4. müxtəliflik; 5. çoxsahəlilik 6. dövrü sistem.

- 4,5,6
- 2,3,5
- 1,3,6
- 1,3,4
- 3,4,5

494 Antropogen formalaşmağa daxil olan sahə:

- axınların dəyişməsi
- sənaye obyektlərin yaranması
- yerin tektonik şəraiti
- relyefin formalaşması
- planetin iqlimə təsiri

495 Dünya okeanda orta duzluluq neçə promilliyə bərabərdir?

- 26
- 35
- 14
- 18
- 42

496 Özünü bərpa edən sistemlər necə adlanır?

- abstrakt
- təbii
- kimyəvi
- radial
- fiziki

497 Dağlar, sahil zonaları, çaylar hansı sistemin tərkibinə daxildir?

- abstrakt
- fiziki
- sosial
- təbii
- kimyəvi

498 Daha dəyişkən olan sistemləri seçin:

- abiotik
- sosial
- abstrakt
- dinamik

təbii

499 Ağılın məhsulu olan sistemlər:

- fiziki
- abstrakt
- sosial
- kimyəvi
- geoloji

500 Atlantik okeanda mövcud olmuş qədim qitə:

- Avstraliya
- Afrika
- Atlantida
- Mu
- Asiya

501 Sakit okeanda mövcud qədim qitə necə adlanmışdır?

- Atlantida
- Antarkidda
- Asiya
- Mu
- Afrika

502 Noosfera idarəsini ilk dəfə neçənci ildə işləmişdir?

- 1948
- 1936
- 1961
- 1927
- 1974

503 Yerin insan ağılı yaranan və idarə olunan qatı hansıdır?

- troposfera
- hidrosfera
- atmosferə
- noosfera
- lesosfera

504 Canlıların mövcud mühitdə yaratdıqları cəmiyyət necə adlanır?

- hava sevən
- heteretrof
- avtotorf
- biosenoz
- işıqsevən

505 İnsanların təşkili ilə yaranan komplekslər necə adlanır?

- abisik
- təbii zona
- iqlim qurşağı

- antropogen
 komponent

506 Abiotik amillərin yerləşdiyi düzgün sıranı müəyyən edir?

- nüvə, işıq, vulkan konusu
 rütubət, duzluluq, dağ dərəsi işıq, təbii komponent mantiya
 təbii zona növ, işıq
 temperatur, işıq, rütubət
 işıq, təbii komponent mantiya

507 Bütün canlı aləm və ondan cəmiyyətindəki dəyişikliklər neçə qrupa bölünür?

- 3.0
 12.0
 8.0
 4.0
 15.0

508 Antropoeko sistemin mərkəzində duran əsas amil:

- təbii komponent
 təbii kompleks
 təbii zona
 insan
 təbii şərait

509 Dünya ölkələrində əhali artımının tənzimlənməsi necə adlanır?

- meqonolis
 geosiyasət
 ekoloji siyasət
 demoqrafik siyasət
 urbantasiya

510 Adambaşına daha çox torpaq sahəsi düşən ölkələr:

- Norveç, Meksika
 Yaponiya, Braziliya
 Çin, Rusiya
 Kanada, Avstraliya
 Hindistan, Almaniya

511 Adambaşına daha az torpaq düşən ölkələr:

- Meksika, Argentina
 Avstraliya, Ukrayna
 Rusiya, Almaniya
 Çin, Yaponiya
 Kanada, Braziliya

512 Yer kürəsində kənd təsərrüfatına yararlı olan torpaqların sahəsi neçə mld.hektardır:

- 6.0
 2.6

- 3.9
 8.2
 4.8

513 Landşafların gekimyəvi təsnifatında ən kiçik taksrnomik vahid hasilidir?

- dağ-meşə
 sinif
 cins
 növ
 tip

514 Landşafların geokimyasına dair təlimin yaradıcısı:

- A.İ.Perelman
 L.T.Lukaşova
 V.V.Dobrovski
 V.V.Popov
 V.İ.Vernadski

515 Landşafların formalaşmasında ən mühüm amillərdən biri:

- biogekimyəvi
 geocoğrafi
 gefiziki
 geokimyəvi
 geoloji

516 Eol çöküntülərindən ibarət olan landşaflar:

- nival
 dağarası çökəklik
 konusvari təpəcik
 barkan
 qum təpəsi

517 İqlim amillərinin təsiri ilə formalaşan zonalar:

- konusvari təpəlik
 düzənlik
 dağlıq ərazi
 təbii zonaların
 palçıq tullantıları

518 Xətti landşaflar qrupuna daxildir.

- körpülər, göllər, torpaq
 su anbarları, göllər, neft kəmərləri
 torpaq, meşə, yol landşafları
 neft, qaz kəmərləri, dəniz yolları
 sanatoriya, istirahət və yaşayış yerləri

519 Landşaf terminini elmi ədəbiyyat hansı ölkədən gətirilmişdir?

- Çindən

- Meksikadan
- Fransadan
- Almaniyadan
- Belskadan

520 Ətraf mühiti çirkləndirən aqressiv maddə hansıdır?

- kalsium
- oksigen
- azot
- kükürd
- karbon

521 Azotun əsas mənbəyi sayılır:

- mantiya
- hidrosfer
- litosfer
- atmosfer
- biosfer

522 Oksigenin havada olan miqdarı nə qədərdir?

- 48
- 36
- 78
- 21
- 26

523 Atmosfer havasının tərkibində azotun miqdarı:

- 0.58
- 0.46
- 0.36
- 78.0
- 0.21

524 «Parnik» effektinin yaranması və onun iqlim, dəyişməsinə təsiri hansı qazın atmosferdə toplanması ilə bağlıdır?

- kükürd
- azot
- oksigen
- karbon
- fosfor

525 İri həcmli dövr itmə baş verir:

- quru arasında
- dağla-dərə arasında
- quru hissələri arasında
- iki dəniz arasında
- çayla-göl arasında

526 Biosferdə maddələrin dövr etməsini neçə yerə ayırmaq olar?

- 22.0
 1.0
 6.0
 2.0
 9.0

527 Günəş fəaallığında daha aktiv olduğu vilayətlərdən qamma şüalanmaları axını güclü olduqdu nə baş verir?

- şaquli qurşaqlıq dəyişir
 buzlaqlar hərəkət edir
 çaylar daşır
 maqnit sahəsi yaranır
 təbii zonallıq pozulur

528 Yer kürəsində olan bütün canlılar onların mühiti ilə birlikdə necə adlandırılır?

- vilayət
 təbii zona
 Landşaf
 ekosistem
 komponent

529 Geologiya biologiya, coğrafiya elmlərinin qovşağında formalaşan elm sahəsi:

- geokimya
 geocoğrafiya
 neocoğrafiya
 paleocoğrafiya
 biocoğrafiya

530 Biosferin inkişafında iştirak edən maddə hansıdır:

- kükürd oksidi
 maqmatik süxurlar
 çökmə süxurlar
 kosmik məşəli maddələr
 metamorfik maddələr

531 Biosferin inkişafında iştirak edən maddələrdən biri.

- maqni
 sulfat turşusu
 dəmir oksidi
 biogen maddələr
 kükürd oksidi

532 Biosferin dördüncü xüsusiyyəti:

- mərkəzləşdirilmiş sistem olmalıdır
 qapalı sistemdir
 açıq sistemdir
 müxtəlif olmasıdır
 dəyişən amildir

533 Biosferin üçüncü xüsusiyyəti hansı sırada düzgün verilmişdir?

- dəyişən sistemdir
- açıq sistemdir
- qapalı sistemdir
- özünü tənzimləmə sistemdir
- mərkəzləşdirilmiş sistemdir

534 Bisoferin ikinci xüsusiyyəti:

- özünü tənzimləməsi
- müxtəlifliliyi
- insanın aparıcı rolu
- açıq sistem olması
- qapalı sistemdir

535 Biosferin hazırda canlı orqanizmlərin mövcud olan sahəsi:

- Litosfer
- atmosfer
- ağ biosfer
- neobiosfer
- hidrosfer

536 Qədim zamanlarda canlı orqanizmlərin yaşadığı sahələr necə adlanırdı?

- Mantiya
- Hidrosfer
- Litosfer
- Paleobiosfer
- Atmosfer

537 Biosferin birinci xüsusiyyətini göstərin:

- ekzogen proseslər
- torpaq əsas komponentdir
- canlı orqanizmlər mövcuddur
- mərkəzləşdirilmiş sistemdir
- endogen proseslərin rolu

538 Azərbaycan Respublikasında yeganə iqtisadi rayon hansıdır ki, burada yerüstü içməli su mənbəyi yoxdur ?

- Aran rayonu
- Şəki-Zaqatala
- Gəncə-Qazax
- Abşeron rayonu
- Quba-Xaçmaz

539 Abşeron yarımadasında yarımsəhra landşaft tipinin çox geniş sahəni əhatə etməsinin əsas səbəbləri nədir ?

- əsas sahələrin şoranlıq olması və quru iqlimin üstünlüyü
- orta illik yağıntının çox olması və akkumlyativ süxurların çoxluq təşkil etməsi
- küləkli günlərin çox olması və dəniz sahilində yerləşməsi
- quru iqlimin və qumlu-gilli çöküntülərin olması
- deflyasiya prosesinin güclü olması və relefin mürəkkəbliyi

540 Samur-Dəvəçi, Lənkəran və Kür-Araz ovalıqlarında qrunut və yeraltı suların səthə çıxdığı alçaq sahələrdə hansı landşaft tipləri inkişaf etmişdir ?

- terraslaşmış alçaqdağlıq landşaftları
- meşə-çəmən və meşə kolluqlar
- yarımsəhra və quru-çöl
- çəmən, çəmən-bataqlıq landşaftları
- abraziyon-akkumlyativ tipi landşaftlar

541 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin keçdiyi ərazilərin əsas landşaft tipi, burada formalaşan bitki örtüyü və iqlim şəraiti necə səciyyəlidir?

- yarımsəhra landşaft tipi, relikut və endemik bitki örtüyü, mürəkkəb relyef formaları, şorlaşmış ərazilər və abraziya rütubətli subtropik landşaftlar, qarışıq bitki örtüyü, düzən relyef formaları, rütubətli hava,dəmyə əkinçiliyi və deqradasiya
- quru-çöl landşaft tipi, intrazonal meşələr, sadə relyef formaları, quru hava, irriqasiya əkinçiliyinin üstünlüyü
- yarımsəhra landşaft tipi, seyrək bitki örtüyü, mürəkkəb relyef formaları, daimi küləklər, deflyasiya və suvarma eroziyası
- səhra landşaft tipi, geniş çəmənliklər, sadə relyef formaları, quraq hava, deqradasiya və kimyəvi aşınmanın üstün olması

542 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Abşeron yarımadası ərazisindən keçdiyi sahələr ekoloji cəhətdən necə qiymətləndirilir?

- Təmənilə bütün torpaqlarının rekultivasiya olunduğu ərazi kimi
- 90 % ərazininin neft tullantıları ilə çirklənməsi
- kənd təsərrüfatına yararlı ərazilən kimi
- torpaq-meliortativ səhətdən mürəkkəb və çətin obyekt kimi
- Heyvandarlıq təsərrüfatının inkişaf etdirildiyi ərazi kimi

543 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin keçdiyi əsas böyük təbii ərazi elementləri hansılardır?

- Qobustan alçaqdağlığı, Şirvan düzü, Qanıx-Əyriçay vadisi
- Abşeron yarımadası, Şirvan düzü, Qarasu çökəkliyi
- Xəzərsahili düzənlik, Muğan düzü, Qarabağ maili düzənliyi
- Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı, Gəncə-Qazax maili düzənliyi
- Ələt tirəsi, Kür-Araz ovalığı, Asınohur-Ceyrançöl alçaqdağlığı

544 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Abşeron rayonundan keçən hissəsinin landşaftları əsasən hansı tiplərə aiddir ?

- xüsusilə şoranlaşmış quru subtropik landşaft yarımtipi
- orta dərəcəli parçalanmış ön dağlaq landşaft tipi
- əsasən boz-qonur torpaqlar formalaşan səhra tipi
- boz-qonur torpaqların üstünlük təşkil etdiyi quru çöl və yarımsəhra landşaft tipi
- çox hissədə xəzər sahili rütubətli iqlim tipi

545 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Azərbaycan ərazisində keçdiyi rayonların iqlim-ekoloji xüsusiyyətləri, o cümlədən landşaftları necə dəyişir?

- başlanğıc məntəqədə yarımsəhra, son məntəqədə isə meşə-çöl landşaftları yayılıb
- əsasən əhatə etdiyi ərazinin 90 %-i duru-çöl və yarımsəhra landşaftlarıdır
- boru kəmərinin keçdiyi bütün ərazilər dağ-meşə və dağ-çəmən landşaftlarıdır
- başlanğıc məntəqədə quru-çöl, son məntəqədə isə rütubətli meşə-çəmən landşaft tipi
- əsasən dağətəyi və meşə-çəmən landşaftlarıdır

546 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Azərbaycan ərazisində başlandığı və Gürcüstan Respublikası sərhədində bitdiyi məntəqələ hansılardır ?

- Bakı limanı-Balakən rayonu
- Qarabağ rayonu-Qax rayonu
- Ələt qəsəbəsi-Qazax rayonu
- Səngəçal terminalı-Ağstafa rayonu
- Bayıl qəsəbəsi-Zagatala rayonu

547 Abşeron yarımadası ərazisində massivlərin bəziləri çox təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınır.Bu obyektlər hansılardır?

- Quraq-arid zonalarda-Qobustan kəndi
- Sənaye müəssisəsi yaxınlığında-Sənqaçal və Qaradağ
- Dəniz sahilində-Mərdəkan və Nardaran
- Palçıq vulkanlarının ətkələrində-Keyrəki və Zigilpiri
- Sürüsmə zonalarında-Ziğ və sahil qəsəbələrində

548 Azərbaycanın dağlıq ərazilərinin təsərrüfat cəhətdən ən çox mənimsənilən hissəsi haradadır?

- Böyük Qafqazın cənubu və yüksək dağlığı
- Kürboyu düzənliklər və Ləngəbiz tirəsi
- Talış dağlarının orta dağlığı və dağətəyi əraziləri
- Böyük Qafqazın şimal-şərqi, dağətəyi və alçaq dağlığı
- Kiçik Qafqazın orta və yüksək dağlığı

549 Radioaktiv tullantıları zərərsizləşdirmək üçün istifadə edilən quyular hansı maddələrdən hazırlanır ?

- dəmir və alüminiumun qarışığından
- xüsusi mişar daşından
- sintetik kaiçukdan
- 1,5 metr qalınlıqda betondan
- bentonit gillərdən

550 Abşeron yarımadasının hansı sahələrində radiasiya fonu çoxdur və radiasiyanın normadan yüksək olmasına əsas səbəb nədir?

- Çiçək, Albalı, Nardaran, Zirə-kənd təsərrüfatı
- Bibiheybət, Bilgəh, Sənqaçal-yodlu-bromlu sular
- Suraxanı, Mərdəkan, Binəqədi-tikinti materialları
- Sabunçu, Ramana, Balaxanı, Qala-neft mədənləri
- Qarabağ, Qobustan, Sahil-Qarabağ sement zavodu

551 Şirvan şəhərində ətraf ərazilərin cirkənməsini sürətləndirən və kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran əsas sənaye sahəsi hansıdır?

- qara və əlvan metallurjiya
- inşaat materialları kombinatı
- küküpdli mazut yanacağından istifadə edilən DRES
- Şirvanneft” neft-qarçıxarma idarəsi
- mineral dübrələr istehsalı

552 Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunun həm atmosfer, həm də landşaft-ərazi komplekslərinin cirkənməsində əsas rol oynayan sənaye müəssisəsi hansıdır ?

- Energetika sənayesi
- Dəmir emalı kombinatı
- Maşınqayırma zavodu
- Alüminium-oksidi istehsalat birliyi
- Yağ-piy kombinatı

553 Hansı coğrafi sfera bütünlüklə coğrafi təbəqəyə daxil olur?

- ekzosfer
- litosfer
- atmosfer
- hidrosfer
- mezosfer

554 Azərbaycan ərazisində bataqlıq landşaftları əsasən hansı sahələrdə formalaşmışdır?

- Qanıx-Əyriçay vadisi, Qonaqkənd ərazisi
- Qarabağ maili düzənliyi, Zaqatala qoruğu
- Lənkəran, ovalığı Acınohur-Ceyrançöl
- Kürboyu düzənliklər və Xəzərin cənub sahilində
- Şahdağ milli parkı, Kür-Araz ovalığı

555 Təbii landşaft tipi olan fasiyanın mərzdən fərqi nədədir ?

- mərz daha kiçik landşaft tipi olub, yalnız azonal strukturlarda özünü biruzə verir
- mərz yalnız dağlıq landşaftlarda, faziya isə yalnız düzənlik landşaftlarında formalaşır
- faziya təbii ərazi komplekslərin, mərx isə təbii komponentlərə aiddir
- faziya daha kiçik landşaft tipi olub, mərxin tərkibinə daxildir
- hər ikisi biofil elementlərə aiddir

556 Hazırda Bakı buxtasında ən çox müşahidə olunan zərərli maddələr hansılardır ?

- xlor üzvlü pestisidlər
- toliol, manqan oksidi
- dəmir birləşmələri, benzol
- neft məhsulları, fenol
- qurğuşun, fenol

557 İqtisadi səhətdən səmərəli olan və daha keyfiyyətli benzin almaq üçün, tərkibində hansı element yüksək faizli olmalıdır ?

- matil spirti
- etil mayesi
- ammonium
- oktan ədədli
- benzpiren

558 Ətraf mühitə kəskin təsir edən və nəqliyyatda istifadə edilən benzin yanacağıının tərkibindəki hansı maddə çox təhlükəlidir ?

- azot oksidləri
- hidrogen flüorid
- kadmium
- ammonium
- etil mayesi

559 Atmosfer havası ilə bərabər, bitki yarpaqlarını zədələyərək, əvvəlcə gümüşü və ya mis rənginə salıb, sonra isə təmamilə məhv edən proses necə adlanır?

- Dinamiki proseslər
- Biogeokimyəvi proses
- Radiaktiv şüalanma
- Fotokimyəvi duman
- Ekocoğrafi dəyişiklik

560 İnkişaf etmiş ölkələrdə aşağıda göstərilmiş sahələrin hansından daha çox gəlir əldə edilir ?

- dənizçilik nəqliyyatından
- meşə ərazilərindən
- kənd təsərrüfatından
- rekreasiya-turizm sahəsində
- metallurgiya sənayesindən

561 Bütün dünyada xüsusilə də inkişaf etmiş ölkələrdə rekreasiya torpaqları əhatə etdiyi əraziyə görə hansı sahələrdən sonra gəlir?

- sənaye müəsisələri, neft quyularından sonra
- şərq yarımkrəsində yerləşən ölkələrdə birinci sıradadır
- səhra, yarımşəhra və dağ meşələrindən sonra
- kənd təsərrüfatı və meşə torpaqlarından sonra üçüncü yeri tutur
- oflaq sahələri,seliteb landşaftlar və səhralardan sonra

562 Xüsusilə böyük şəhərlər təbii landşaft komplekslərinə və onun morfoloji vahidlərinə necə təsir göstərir?

- atmosferdə hava kütlələrinin hərəkəti və sirkulyasiyası təmamilə pozulur
- hündür mərtəbəli binalar yalnız şəhər ətrafında tikilir və kiçik fəsiyalar toxunulmaz qalır
- mehə sahələri genişlənir, çay və gölsularından daha səmərəli formada istifadə edilir
- mikroiqlimi, yeraltı və yerüstü suların fiziki xüsusiyyətini və kimyəvi tərkibini dəyişir
- torpaqların dərinlik strukturu dəyişmək qalır və humus qatı qalınlaşır

563 Rekultivasiya üçün təcrübədən keçirilmiş və sınaq edilmiş etibarlı metodlardan ən əlverişlisi hansıdır ?

- coğrafi indikasiya metodu
- bioloji-texnologen metod
- fenoloji texnologiya metodu
- landşaft-ekoloji metod
- texniki metod

564 Yeni yaranmış və akkumlyativ dağ-mədən formalarının yayıldığı rayonlarda hansı təbii proseslər yaranır?

- müxtəlif bitki formasıyalarının yaranması
- yeni tektonik proseslərin aktivləşməsi
- sürüşmə, sel və daşqınlar
- denudasiya, yuyulma və eroziya
- deflyasiya, abraziya və aşınma

565 Dağ-mədən işləri zamanı yaranan ovuntu, sərinti materialları, şaxtalardan çıxarılan materialların səthdə yayılması bu prosesin hansı qrupuna aiddir?

- rekultivasiya olunan formalar
- yeni yaranmış formalar

- karyer formaları
- akkumlyativ formalar
- antropogen formalar

566 Dağ- mädən işləri sahəsində yeni yaranmış formalar hansılardır?

- sürüşmə və uçqun sahələri, çay yatağının istiqamətinin dəyişdirilməsi
- əkin sahələri, böyük fermer təsərrüfatları
- karyerlərdən çıxarılan materialların yayılması, müxtəlif tipli fasiyalar
- karyerlər, şaxtalar, çökəkliklər, tikinti ilə əlaqədar olaraq səthdə planlaşma işləri.
- süni göl çuxurları, otarılma sahələri və yeni salınmış yollar.

567 Meşə təsərrüfatında quru iqlim şəraitində inkişaf edən arid meşələr əsasən hansı əraziləri əhatə edir?

- Eyr gölü ətrafı və La-Plata ovalığında
- mülayim enliyi subtropiklə sərhəddində
- Orta Asiyada və Hind –Qanq çayları hövzələrində
- Aralıq dənizi tipli və tropik ərazilərdə
- Appalaç dağlarının ətəyində və Böyük düzənlikdə

568 Qədim təkrar meşələr və insanlar tərəfindən toxunulmamış ilkin meşələr harada qorunub saxlanılmışdır?

- Afrika və Asiyanın ekvatorial meşələri
- Avropanın əsas dağlıq hissələri
- Tayqa və Volqa çayı boyunca
- tropik meşələr və Amazon çay hövzəsi
- Cənubi Amerikanın orta dağlıq əraziləri

569 İnsan fəaliyyətinin təsiri altında meşədə gedən dəyişikliklərin fərqli cəhətlərindən biri və əsası hansı dəyişikliyi yaradır?

- meşədəki maddələr və enerji mübadiləsinin normallaşması
- meşədə yayda yüksək, qışda isə mənfi temperaturun hakim olması
- geoloji özünlün və suxurların dəyişməsi
- biogeosenozun kəskin və kütləvi dəyişməsi
- meşələrin iqtisadi cəhətdən qiymətinin yuxarı qalxması

570 Landşaft proqnozlaşmasının ən vacib sahələrindən hansı, bu proses zamanı mütləq nəzərə alınmalıdır?

- təbii ərazi komplekslərinin yerləşməsi
- landşaftların dinamik dəyişikləri
- landşaftların hündürlük strukturu
- ərazi komplekslərinin qonşuluq əlaqəsi
- landşaftların üfüqi zonallığı

571 Mütərəqqi elementlər hansı landşaft proseslərində iştirak edir?

- landşaftın dinamikliyində
- torpaq tiplərinin formalaşmasında
- biosenozların yayılmasında
- landşaftın inkişafında
- hidroqrafik şəbəkənin yaranmasında

572 Landşaftın müasir strukturunu təyin edən, relikt və endemik elementləri özündə birləşdirən landşaft elementləri necə adlanır?

- torpaq elementləri
- buzlaq elementlər
- biosenoz elementlər
- konservativ elementlər
- hidroqrafik elementlər

573 Dövrələr ərzində bir sıra landşaft tiplərinin, yarım tiplərinin və onun külli miqdarda morfoloji hissələrinin tamamilə məhv olmasına səbəb nə olmuşdur ?

- heç biri
- yer qabığının qalxması, tektonik proseslər
- kütləvi quraqlığın yayılması və səhralaşma
- buz örtüyünün altında qalması və dəniz transqressiyaları
- daxili qüvvələrin fəallığı, vulkanizm prosesi

574 Azərbaycan ərazisində Böyük Qafqazın orta və yüksək dağlıq hissəsində əsasən hansı kənd təsərrüfatı sahələri inkişaf etmişdir?

- intensiv suvarma əkinçiliyi
- bağçılıq və suvarma əkinçiliyi
- bostançılıq təsərrüfatı
- heyvandarlıq və dəmyə əkinçiliyi
- köçürmə otlaq maldarlığı

575 Azərbaycan ərazisində səhralaşma və çölləşmə proseslərin sürətlənməsində hansı antropogen (texnogen) amillərin rolu çoxdur?

- DDT və digər pestisidlərdən istifadə edilməsi
- süni yağışların yağdırılması
- yeni qəsəbələrin salınması, yolların çəkilməsi
- səmərəsiz təsərrüfat fəaliyyəti
- pambıq tarlalarının sahəsinin azaldılması

576 Neftlə çox çirklənmiş yerlərdə Ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir?

- ürək çatmamazlığı, həzm orqanları xəstəlikləri
- əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər
- qan azlığı, şiş xəstəlikləri
- endokrin, qan dövrəni, allergik xəstəliklər
- burun-bogaz və dammar xəstəlikləri

577 Neftlə çirklənmiş torpaqlarda mikroelementlərin miqdarının aşağı düşməsinə səbəb nədir?

- lay sularının səviyyəsinin qalxması
- torpaqların dərin qatlarında kimyəvi elementlərin yığılması
- dərin quyuların qazılması
- ağır metalların miqdarının artması
- neftli sahələrdə radioaktiv elementlərin çoxluğu

578 Ümumilikdə tənəffüz orqanlarının, əsəb-sinir sisteminin və mədə-bağırsaq xəstəliklərinin artmasında hansı elementlərin çatışmaması böyük rol oynayır?

- radioaktiv elementlər
- təsirsiz qazlar
- kimyəvi elementlər

- mikroelementlər
- sanitar-gigiyenik göstəricilər

579 Xrom elementinin çatışmaması insan orqanizmində hansı xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur ?

- yoluxucu xəstəliklərə
- qalxanvari vəzin xəstəliklərinə
- sümük və diş xəstəliklərinə
- qan və ürək-damar xəstəliklərinə
- qan azlığı və böyrək çatmamazlığı

580 Sel, daşqın və sürüşmə hadisələrinin Ən çox təsir göstərdiyi dağlıq lanşaftları hansı regionun payına düşür?

- Kiçik Qafqaz
- Talış dağları
- Dərələyəz silsiləsi
- Böyük Qafqaz
- Zəngəzur silsiləsi

581 Meşə örtüyünün və digər bitki formasiyalarının formalaşdırdığı bitki örtüyünün sıradan çıxmasına, nəticədə növün arealında parçalanmaların yaranmasına səbəb nədir?

- kütləvi darılmanın olması
- fəlakətli meşə yanğınları
- yeraltı təkanların baş verməsi
- sel hadisəsi, dağ uçqunu, sürüşmə
- yüksək temperatur və quraqlığın baş verməsi

582 Dağlıq ərazilərdə səthin qızması və nəmlənmə dərəcəsinə görə bitki formasiyasının dəyişməsinə səbəb nədir?

- Qara torpaqların geniş yayılması
- sıldırım qayalıqların olması
- dağların hündür olması
- yamacların ekspozisiyası
- bitkilərin növləri

583 Yüksəklik qurşaqlarının eninin üfiqi zonallıqdan az olmasının əsas səbəbi nədir ?

- düzənlikdə rütubətlə yağıntının miqdarının mütənasibliyi gec dəyişir
- düzənlikdə yağıntıların miqdarı çoxdur
- dağlarda yüksəkliyə qalxdıqca temperatur artır
- dağlarda istiklə rütubətin miqdarının mütənasibliyi tez dəyişir
- dağlarda düzənliyə nisbətən meşə lanşaftları üstünlük təşkil edir

584 Xəzər dənizi sahilinin yarımşəhra lanşaftından başlayaraq yüksək dağlığın subnival qurşağına kimi yayılan lanşaft strukturu hansı region daxilindədir?

- Orta Araz
- Kür-Araz ovalığı
- Talış dağları
- Böyük Qafqaz
- Kiçik Qafqaz

585 Aşağıdakılardan hansı A.Q.İsaçenkonun verdiyi proqnozlaşma metodudur?

- hidrotexniki metod
- litoloji metod
- texnoloji metod
- ekstrapolyasiya metodu
- induksiya metodu

586 Landşaftın dinamikasının təhlilinə əsaslanan proqnozlaşma müddəti hansıdır ?

- Ən yüksək müddətli
- orta müddətli
- uzun müddətli
- qısa müddətli
- yüksək müddətli

587 Uzun müddətli proqnozlar hansı prinsiplərə əsaslanmalıdır?

- texnoloji amillərə
- tarixi inkişafa
- struktur-dinamik şərvə
- funksional modelə
- fəsillərin dəyişməsinə

588 Landşaftın tənəzzülü nə zaman baş verir?

- yüksək dərəcəli təbii ərazi komplekslərin təkamülü nəticəsində
- landşaftların dinamik dəyişikliyi nəticəsində
- invariant geosistemlərin inkişafı nəticəsində
- fəlakətli təbii və texnogen proseslər nəticəsində
- xarici və daxili amillərin qarşılıqlı təsiri nəticəsində

589 İnvariant komplekslərin əvəz olunması hansı proseslər nəticəsində baş verir?

- Ozon qatının nazıqlənməsi
- günəşlə baş verən partlayışların təsiri
- kosmik şüaların təsiri
- təbii və antropogen təsirlər
- yeraltı təkanların təsiri

590 Hansı landşaftlar bu və ya digər dərəcədə olan geosistemlərin dəyişməsi zamanı özünün əvvəlki vəziyyətinə sabit saxlayan əlamətlərin cəminə aiddir?

- üfüqi landşaftlar
- zonal landşaftlar
- dinamik landşaftlar
- invariant landşaftlar
- dəyişən landşaftlar

591 Mütərəqqi dəyişkənliklərlə müşayiət olunan və landşaftın strukturlarının ardıcıl olaraq biri digərini əvəz etməsi prosesi necə adlanır ?

- landşaft sperası
- landşaftın dinamikası
- landşaftın genezisi
- landşaftın təkamülü
- coğrafi mühit

592 Tərkibinə daxil olan daha aşağı səviyyəli taksonomik vahidlərin və landşaft elementlərinin birləşməsi hansı quruluşu yaradır ?

- introzonal yarımtipləri
- landşaftın şaquli strukturunu
- landşaftın azonal quruluşunu
- landşaftın üfiqi strukturunu
- mərz vahidlərini

593 Sutkalıq və fəslə fazaların davamlılığı və dəyişkənliyi hansı təbiət hadisəsindən asılıdır?

- planetlərin cazibə qüvvəsi
- tavalərin hərəkəti
- vulkanların püskürməsi
- günəş fəallığının inkişafından
- sel və daşqınlar

594 Rütubətin paylanması, bitki örtüyü və heyvanat aləminin O₂ və C₂ qazını udması və xaric etməsi prosesləri ritmikanın hansı tsiklinə aiddir?

- bir illik
- çoxillik
- fəslə
- sutkalıq
- dövrü

595 Fəslə və ya illik tsikllərin əmələ gəlməsinin əsas səbəbləri hansı təbiət hadisələridir?

- seysmik qurşaqlarda yaranan fəallıq
- səhralərin əsasən tropiklərdə geniş yayılması
- Yerdəki illik yağıntılərin miqdarının dəyişməsi
- Yerlə Günəşə görə vəziyyəti və yer oxunun mailliyi
- yerdəki vulkanların vaxtaşır püskürməsi

596 Landşaftlar üçün tipik olan vəziyyəti, rejimi və komponentlər arasındakı əlaqəni saxlama fəaliyyəti necə adlanır?

- davamlılıq
- sabitləşdirmə
- təkrərlənmə
- öz-özünü tənziqləmə
- dəyişdirmə

597 Hər bir ritmik dəyişkənlikdən sonra əvvəlki vəziyyətinə qaydarkən müşahidə edilən əyintilər yığılaraq landşaftda hansı xüsusiyyətləri dəyişdirir ?

- landşaftın sferlər arası məsafəsini
- landşaftın növ və siniflərini
- landşaftın tiplərini və yarımtiplərini
- landşaftın strukturunu və inkişafını
- landşaftın genezisini

598 Pestisidlərin miqdarına görə ən kritik ekoloji vəziyyət hansı rayonlarda müşahidə olunur?

- Kiçik Qafqaz

- Talış dağları
- Böyük Qafqaz
- Kür-Araz ovalığı
- Naxçıvan MR

599 Bataqlı-laqun təbii kompleksləri ən çox respublikanın hansı ərazilərində yayılmışdır?

- Cənub-Şərqi Qafqazın şərqində
- Naxçıvanın orta dağlığında
- Böyük Qafqazın cənub-şərqi
- Kür-Araz ovalığının Xəzərsahili hissələrində
- Kiçik Qafqazın şimal-şərqində

600 Morfogenetik xüsusiyyətlərinə görə hidromorf landşaftlar hansı komplekslər kimi xarakterizə edilir?

- superakval
- elyuvial
- kserofit
- intrazonal
- subakval

601 Ayrı-ayrı landşaft zonası daxilində inkişaf edən hidromorf landşaftlar, nə üçün həmin zonanın iqlim-ekoloji şəraitindən asılı deyil ?

- düzən ərazilərin üstünlüyünə görə
- yamaclarda baş verən eroziya-denudasyon proseslərə görə
- dağlıq ərazilərin üstünlüyünə görə
- əsasən yeraltı, göl və çay sularının səthə yaxınlığına görə
- arid-denudasyon proseslərin intensivliyinə görə

602 Hidromorf landşaftlar necə yaranır?

- otlaq-çöl landşaftları sahəsində
- şoranlıqların geniş yayıldığı ərazilərdə
- hündür dağlıq ərazilərin dik yamaclarında
- yeraltı suların təsiri ilə ifrat rütubətlənmə nəticəsində
- dağ-meşə landşaftlarının yayıldığı sahələrdə

603 Antropogen-terras komplekslərinin formalaşdığı zonalar hansılardır?

- alçaq dağlıq
- yarımsəhra və quru çöl
- arid düzənliklər
- yüksək və orta dağlıq
- düzən meşələri

604 Hansı qurşaq daxilində suvarılan rayonlarda məhsuldarlıq dəmyə əkinçilik rayonlarına nisbətən çox yüksəkdir?

- ekvatorial
- subekvatorial
- tropik
- mülayim
- subtropik

605 Kənd təsərrüfatına kəskin ziyan vuran gəmiricilərin artmasına səbəb nədir ?

- yamac eroziyalarının çoxalması
- yeraltı suların səviyyəsinin qalxması
- suvarma əkinçiliyinin inkişafı
- geniş sahələrin şumlanması
- meşələrin qırılması

606 Dünyada əhalinin artım səviyyəsini nəzərə alaraq, əkin sahələrinin genişləndirilməsi hansı ekoloji problemlərə gətirib çıxarır?

- okeanların süni şəkildə qurudulmasına
- eroziya və denidasiya proseslərinin artmasına
- mrtiqasiya landşaftlarının genişlənməsinə
- tropik meşələrin sürətlə qurulmasına
- sürüşmə hallarının intensivləşməsinə

607 Ən əlverişli dəmyə əkinçilik üçün yararlı olan torpaqlar hansı ərazilərə uyğun gəlir?

- yarımsəhralara
- buzlaqlara
- səhralara
- meşə sahələrinə
- quru çöllərə

608 Şumlanma zamanı landşaftın əsas hansı indikatorları dəyişikliyə uğrayır?

- hidroqrafik şəbəkə
- landşaft növ və yarımnövləri
- torpaq və onun tipləri
- bitki örtüyü və heyvanat aləmi
- iqlim ünsürləri

609 Düzənlikdən fərqli olaraq, dağlıq ərazilərdə Ən çox əkilən kənd təsərrüfatı bitkiləri hansılardır?

- bostan bitkiləri
- qarğıdalı və çəltik
- pambıq və taxıl
- arpa və kartof
- çəltik və günəbaxan

610 Dəmyə əkinçiliyinin ən çox yayıldığı qurşaqlar hansılardır?

- Yalnız mülayim qurşaq
- subarktik və mülayim qurşaqların sərhəddi boyu
- tropik səhralar boyunca
- subtropik və mülayim qurşaqların sərhəddi boyu
- subekvatorial qurşağın bütün sahələrində

611 Subnival-nival landşaft kompleksi Azərbaycanın hansı ərazilərində mövcuddur?

- Zəngəzur, Böyük Qafqaz, Gömürgöy
- Kiçik Qafqaz, Murovdağ, Dərələyəz
- Böyük Qafqaz, kiçik Qafqaz, Talış dağları
- Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz, Zəngəzur

- Talış dağları, Şahdağ, Lənqəbiz

612 İntrazonal landşaftların yaranma səbəbləri hansılardır?

- Yarımsəhra iqlimi, çay suları
 Bol yağıntı, yüksək rütübət.
 Quraq iqlim, dağlıq relyef
 Çay suları.Yeraltı suların səthə yaxınlığı.
 Çöl iqlimi,yeraltı sular.

613 İntrazonal landşaftlar hansılardır?

- Suayıncı silsilə, Pirqulu meşələri.
 Qobustan çölləri, Qarabağ düzü
 Talış dağları, Lənkəran ovalığı
 Kürboyu meşələr, Yalama meşələri
 Şollar düzü, Naxçıvanın orta dağları

614 Hal-hazırda Azərbaycanın ümumi meşə ehtiyatının 49%-i hansı reğıoonun payına düşür?

- Zənqəzur
 böyük Qafqazın cənubu
 kiçik Qafkaz
 Cənub-Şərqi Qafqaz
 Talış dağları

615 İrriqasiya landşaftları hansılardır?

- əkinçiliyə yararlı
 bərpa olunan
 duzlardan təmizlənən
 suvarılan
 meşə sahəsi salınan

616 Landşaft tiplərinin formalaşmasında əsas rol oynayan amillər hansılardır?

- torpaq
 dağlıq ərazilər
 iqlim
 relyef və iqlim
 düzənlik ərazilər

617 Kür çayının geniş subasarında su altında qalmış münbit torpaqların təsərrüfat dövriyyəsidən çıxarılmasına səbəb nədir?

- batlıqlar
 kollektorlar
 su kanalları
 su anbarları
 su kəmərləri

618 İlk landşaft xəritəsini yaradan alimlər:

- V.Dokuçayev, L.S.Berq
 P.Semyonov, A.Humbolt

- A.İsaçenko, Q.Visoskiy
- S.Kalensnik, L.Ramnski
- B.Plounov, R.Abolin

619 L.S.Berq landşaftları hansı hissələrə bölürdü?

- təkrarlanan və ritmik
- zonal və azonal
- sadə və mürtəkəb
- təbii və mədəni
- introzonal və üfüqi

620 Ayrı-ayrı landşaft zonası daxilində inkişaf edən və həmin zonanın iqlim-ekoloji şəraiti ilə o qədər də əlaqədar olmayan TƏK hansıdır?

- kserofit
- zonal
- azonal
- intrazonal
- hidromorf

621 İqlimlə ayrılmaz surətdə bağlı olan landşaft zonallığı hansıdır ?

- intrazonal
- şaquli
- üfüqi
- enlik
- hündürlük

622 İnkişafı qabaqcadan aydınlaşdırma təmayülü nədir ?

- genezis
- təkamül
- dinamika
- proqnozlaşdırma
- ritmika

623 Landşaftın meydana qəlməsinə və müasir dinamik vəziyyətinin yaranmasına səbəb olan proseslərin cəmi necə adlanır?

- landşaftın ritmikası
- təkamülü
- landşaftın dinamikası
- landşaftın qenezisi
- landşaftın proqnozu

624 Fasiyaların su ilə dolmuş mənfi relyef formalarında əmələ qələn tipii hansıdır?

- zonal
- delynvial
- latrazo nal
- subakval
- elynvial

625 Yeraltı suların səviyyəsinin səthə yaxın olan fasiya tipi necə adlanır ?

- zonal
- elyuvial
- subakval
- superakval
- azonal

626 Relyefin qabarıq formalarına aid edilən fasiya tipi hansıdır?

- azonal
- subakval
- superakval
- elyuvial
- zonal

627 Qobu və yarğan yamaclarında inkişaf edən çöl kompleksləri hansı landşaft vahidinə aid edilir ?

- mikrelyef
- tək
- fasiya
- məzr
- mezorelyef

628 Orta rəqəmlərlə səciyyələnən ritm müddətləri hansıdır ?

- təkrarlanan
- dinamik
- dövrü
- tsikl
- dəyişkən

629 Eyni vaxtda baş verən ritmlər neçə adlanır?

- dinamik
- təkrar
- tsiklik
- dövrü
- kompleks

630 Kompleks hadisələrin zaman etibarı ilə təkrarlanması necə adlanır ?

- proqnoz
- dinamika
- təkamül
- ritmik
- tsikl

631 Coğrafi sistemdə nisbətən sabit varlıq olub, təbii rejimlərin birliyini yaradan hərəkət forması hansıdır?

- sabitləşdirici
- intensiv
- təkamül
- dəyişdirici
- tənzimləyici

632 Landşaftın dəyişməsində müşahidə edilən hadisələri səciyyələndirən anlayış necə adlanır ?

- landşaftın şaquli strukturu
- landşaft proqonozu
- landşaftın təkamülü
- landşaftın dinamikası
- landşaftın üfiqi strukturu

633 Ətraf mühitlə azad surətdə maddə və enerji mübadiləsi aparan açıq tipli bütöv təbii varlıq hansıdır ?

- coğrafi mühit
- şaquli struktur
- üfiqi struktur
- təbii ərazi kompleksləri
- təbii ərazi kompleksləri

634 Ətraf mühitlə azad surətdə maddə və enerji mübadiləsi aparan açıq tipli bütöv təbii varlıq hansıdır ?

- coğrafi mühit
- şaquli struktur
- üfiqi struktur
- təbii ərazi kompleksləri
- təbii ərazi kompleksləri

635 Təbii komponentlər sistemi arasında yaranan əlaqə neçə adlanır?

- coğrafi mühit
- təbii ərazi kompleksi
- erigeosfera
- geosistem
- landşaft sperası

636 Sualtı landşaft sferasının diqər sferalardan fərqi nədir?

- temperatur və duzluluğun tez-tez dəyişməsi
- canlı arqanizlərin sıxlığı
- üfiqi differensiasiyanın güclü olması
- bioloji kütlənin azlığı, yüksək duzluluq, işığın olmaması
- su axınlarının sürətli hərəkəti

637 Landşaft sferası nədir?

- biosferdə müşahidə edilən kompleks
- litosfer və atmosferdə olan komplekslər
- atmosferdə müşahidə edilən komplekslər
- quruda və okeanda müşahidə olunan komplekslər
- yalnız okeanlarda olan kompleks

638 Canlı və cansız maddələrin qarşılıqlı təsiri zamanı yaranan sistemlər hansılardır?

- akval sistemlər
- sadə coğrafi sistemlər
- mürəkkəb sistemlər
- struktur sistemlər
- geosistemlər

639 Coğrafi təbəqənin yuxarı sərhəddi atmosferin hansı təbəqəsindən götürülür?

- mezosferdən
- trosferin aşağı hissəsində
- termosferdən
- tropopauzadan
- stratosferdən

640 Coğrafi təbəqənin dörd sferadan təşkil olunduğunu göstərən ilk alim kim olmuşdur?

- R.İ.Abolin
- P.İ.Brounov
- V.V.Dokuçayev
- A.A.Qriqoryev
- İ.M.Zabelin

641 Yer in coğrafi təbəqəsinin inkişafında hansı enerji mənbələri iştirak edir?

- Günəşin şüa enerjisi
- daxili və xarici enerji
- qabarma və çəkilmə
- nüvə enerjisi
- radioaktiv elementlərinin enerjisi

642 Mikrokomplekslərin və mürəkkəb mezokomplekslərin birləşməsindən yaranan sahələr necə adlanır?

- şoranlıqlar
- dağlıq sistemləri
- mərz
- fasiya
- bataqlıq

643 Hər hansı ərazinin özünəməxsus eynicinsli sahəsi olub, eyni ekoloji rejimlə səciyyələnən kompleks hansıdır?

- mərz
- fasiya
- geosistem
- coğrafi sfera
- coğrafi mühit

644 Yer kürəsində zonal əlamətlərə malik və ekvator dan doğru dəyişən təbii komponentlər hansılardır?

- meşələr, düzənliklər, göllər
- torpaq, bitki örtüyü, canlı orqanizmlər
- dağlıq ərazilər, çaylar, göllər
- dənizlər və səhralar, çöllər
- bitki örtüyü, yarpaqlar, qobular

645 Landşaft haqqında təlimin yaradıcıları kimlər olmuşdur?

- S.P.Krasennikov, İ.B.Lamark, N.A.Severov və b.
- V.V.Dokuçayev, Q.N.Visotskiy, L.S.Berq və b.
- E.Zyüs, E.Hekkel, F.İ.Rupxert və b.
- C.Xarper, M.Biqon, C.M.Anderson və b.
- Ç.Adams, İ.P.Gerasimov, T.Miller və b.

646 Landşaft sözü hansı xarici dildən tərcümədə ölkə və torpaq haqqında elm demkdir?

- ingilis
- alman
- latın
- rus
- fransız

647 İnsanların yaşaması və həyat fəaliyyətinə təsir edən amillərdən biri deyil?

- mövcud olan təbii resursların mənimsənilməsi və təkrar
- su itkisini azaltmaq və suların səmərəli istifadəyə keçmək
- torpaqlardan səmərəli istifadə və onların təkrar istehsal dövrüsinə qaytarılması
- yer kürəsinin fırlanması
- respublikada məhv olmaqda olan bitki və heyvan növlərinin qorunması və artırılması

648 Müxtəlif məqsədli istifadə olunan ehtiyatlarda rəqabət xassəli hansı sahələri (sahəni) göstərmək olar?

- ixtisaslaşdırılmış sahələr
- kommunal-təsərrüfat sahəsini
- doğru cavab yoxdur
- əkin sahələrini
- geoloji-kəşfiyyat sahələrini

649 Təbii ehtiyatlar istifadə formasına görə neçə qrupa ayrılır?

- 6.0
- 4.0
- 3.0
- 2.0
- 5.0

650 Mintsə görə maddi istehsal ehtiyatlarına nələr aiddir?

- atom enerjisi və planetar enerji mənbələri.
- idman, istirahət, müalicə və s. istifadə olunan ehtiyatlar
- əhalinin həyat vasitələri kimi istifadə etdiyi ehtiyatlar
- sənaye və kənd təsərrüfatında istifadə olunan ehtiyatlar
- bitki və fauna ehtiyatları

651 Təbii ehtiyatların maddi tərkibi nədən asılıdır?

- təbii komplekslərin daxili və ərazi əlaqələrindən
- təbii ehtiyatlardan istifadənin iqtisadi səmərəsindən
- təbii varlığın istifadəsinin texniki imkanından
- məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsindən və cəmiyyətin təbiət haqqında elmi biliyindən
- təbii ehtiyatların xassələrinin öyrənilmə səviyyəsindən

652 Təbii ehtiyatlar anlayışının məzmunu, əhəmiyyəti və təsnifatı haqqında hansı alimlərin xüsusi tədqiqatları vardır?

- Reymers N.F., Zudin E.Q., Serov Q.P.
- Aslanov N.Q., Bayramov Y.M.
- Brodskiy A.K., Boqolyubova C.A.
- Qerasimov İ.P., Sauşkin Y.T., Mints A.M.

Runov T.Q., Boekova İ.N, Nefedoza T.Q.

653 Torpağın bərpası üçün təxminən neçə illər lazımdır?

- 2000-4000 il
 50-80 il
 5-10 il
 300-1000
 150-500 il

654 Potensial sərvətlər dedikdə nə başa düşürsünüz?

- təkrar emaldan keçən resurslardır
 çoxməqsədli istifadə xarakterinə malik ehtiyatlardır
 tərkibi mürəkkəb olmayan, eyni tərkibli sərvətlərdir
 hazırda istifadə olunmayan yaxud cüzi miqdarda istifadə olunan sərvətlərdir.
 cəmiyyətin müəyyən inkişaf mərhələsində insanı əmək və istehsal prosesinə cəlb edən sərvətlərdir

655 İqtisadi resurs nəyə deyilir?

- təbii ehtiyatlardan və enerjidən səmərəli istifadədir.
 məhsulun və enerjinin istehsal üsuludur
 ətraf mühitin keyfiyyət normatividir
 istehsalda bir neçə dəfə şəklini dəyişmiş xammaldır
 tullantıların əmələ gəlməsinin texniki azaldılmasıdır

656 Təbii resursların renta metodu necə aparılır?

- təbii resursların istifadə olunma xüsusiyyətlərinə görə qiymətləndirilir.
 təbii resursların istifadəsinə görə xərclər və onların istifadəsindən alınan xeyirə görə qiymətləndirilir
 təbii resursların istifadəsinə çəkilən xərclərə görə aparılır
 ayrıca təbii resurslardan alınan effektdə görə qiymətləndirilir
 təbii resursların mənimsənilməsinə sərf olunan vəsaitə görə aparılır

657 Təbii resursların iqtisadi qiymətləndirilməsi dedikdə nə başa düşürsünüz?

- təbii resursların müxtəlif növlərinə olan tələbatdır
 təbii resursların qiymətli və xeyirli istehlak xüsusiyyətlərinin pulla ifadəsidir
 cəmiyyətin tələbatının ödənilməsində xidmət edən təbii elementlərdir
 təbii resursların mənimsənilməsinə sərf olunan vaxt
 bəşəriyyətin sosial-iqtisadi inkişafıdır

658 Müsir dövrdə təbii şəraitin sürətlə dəyişməsinin qarşısını almaq üçün nə etmək lazımdır?

- təbii resursların istifadəsinə görə xərclər və onların istifadəsindən alınan effektdə görə qiymətləndirilmə aparılmalıdır.
 təbii ehtiyatların cəmlənməsi, keyfiyyət tərkibi, məhsul hasilatına çəkilən xərclər və s. hesablanmalıdır
 təbii ehtiyatları təsərrüfata yararlıq cəhətdən qiymətləndirmək lazımdır
 təbii şərait imkanlarını elmi cəhətcə əsaslandırmaq və təbii müvazinəti gözləmək lazımdır
 nəqliyyat şəraiti, ətraf mühitin mühafizəsi imkanları, xeyirli istehlak xüsusiyyətləri və s. nəzərə alınmalıdır

659 Təbii şərait dedikdə nə başa düşürsünüz?

- təbii resurslar bolluğu, əhalinin əmək vərdişi, dəniz dalğalarının enerjisi və s.
 günəş, geotermal, külək və s. enerjisi
 xammal və enerji bazası, təbii komponentlər

- coğrafi mövqe, iqlim, daxili sular, relyef vəs.
- aqroiqlim, rekreasiya, istifadə olunan potensial resurslar

660 Təbii resurslar nəyə deyilir?

- cəmiyyətlə təbiəti əlaqələndirən amillərdir
- qeyri-maddi istehsal sahələrində zəruri olan komponentlərdir
- ətraf mühitin xassələrinin məcmusudur
- cəmiyyətin tələbatının ödənilməsi üçün istifadə olunan təbii elementlərdir
- insanın həyat fəaliyyətinə təsir edən amillərdir

661 Fəal çirklənmə zolaqları hansı ölçü ilə xarakterizə olunur?

- 20 h
- 2 h
- 10 h
- 50 h
- 8 h

662 Zərərli maddələrin nisbi nisbi təhlükə əmsalı nəyə təsir edir?

- Havanın təzyiqi.
- Havada olan su buxarının həcmi.
- Havanın kimyəvi tərkibi.
- atmosferin çirklənməsindən dəyən zərəyə
- Havada olan tozun həcmi.

663 Havaya atılan zərərli maddələrin həcmi nədən asılıdır?

- Havada olan tozun həmindən.
- Havanın təzyiqindən.
- Havanın kimyəvi tərkibindən.
- çirklənməyə dəyən zərərdən
- Havanın tərkibində olan su buxarlarının həmindən.

664 Su hövzələrinin çirklənməsindən çirkab suların həcmi nədən asılıdır?

- Suyun kimyəvi tərkibi.
- Yağıntılarnın miqdarı.
- Su sərfi.
- su hövzələrinə dəyən zərərdən
- Yağıntılarnın tərkibi.

665 Su hövzələrində zəhərli maddələrin nisbi təhlükəlilik əmsalı nədən asılıdır?

- Suyun kimyəvi tərkibindən
- Su modulundan;
- Su sərfindən;
- çirklənmədən dəyən zərərdən
- Yağıntılardan;

666 Hansı variantda heyvandarlıq məhsulu aşağı düşür?

- Mexanizasiyadan.
- Bitkilərin məhsuldarlığından.

- Otlaq sahələrindən.
- zərər dəyəndə
- Əkin sahələrindən.

667 Her hektardan gələn gəlirlə torpağın dövriyyədən çıxması arasında asılılıq nədən ibarətdir?

- Heyvanların məhsuldarlığından
- Bitkilərin növündən.
- Torpağın münbitliyindən.
- dəyən zərərdən
- Bitkilərin məhsuldarlığından.

668 Çirklənmə ilə bitkiçilik arasında asılılıq nədən ibarətdir?

- Torpağın münbitliyindən.
- Əkin sahələrindən.
- Məhsulun maya dəyərindən.
- bitkiçiliyə dəyən zərərdən
- Məhsulun daşınma xərcindən.

669 Torpağın münbitliyinin dövriyyədən çıxması nədən asılıdır?

- Məhsulların satış qiymətindən
- Çirklənən torpağın sahəsindən;
- Hər hektardan gələn gəlirdən;
- dəyən zərərdən
- Məhsuldarlığın aşağı düşməsindən;

670 Meşələrin çirklənmə sahəsi nə ilə uzlaşır?

- Meşələrin tərkibindən;
- Meşələrdə ağacların diametrindən.
- Ağacların boyundan;
- Meşələrin rütubət göstəricilərindən;
- Meşə təsərrüfatına dəyən zərərlə

671 Meşələrin böyümə sürəti ilə müşə təsərrüfatına dəyən zərər arasında hansı asılılıq var?

- Meşələrin çirklənmə sahəsindən
- Meşələrdə ağacların xəstələnməsindən;
- meşələrdə sanitar kəsmədən;
- asılı olmadığından
- Ağacların məhsuldarlığının aşağı düşməsindən;

672 Bitkiçiliyə dəyən zərər nədən asılıdır?

- Heyvandarlıq məhsullarının həcmindən
- Heyvandarlıq təsərrüfatlarının sayından;
- Heyvandarlıq sahəsində məhsuldarlığın aşağı düşməsindən;
- məhsuldarlığın aşağı düşməsindən
- Məhsulun satış qiymətindən;

673 Heyvandarlıqda məhsuldarlığın aşağı düşməsi nədən asılıdır?

- Bitkiçiliyə dəyən zərərdən.

- Heyvandarlıq sahəsinin inkişaf səviyyəsindən;
- Çirklənən torpağın sahəsindən;
- Heyvandarlığa dəyən zərərdən
- Yem bazasının azalmasından;

674 Çirkləndirici maddələrin həcmi nəyə təsir edir?

- Məhsulun həcmi.
- Torpağın münbitliyi;
- Məhsulun maya dəyəri;
- Çirklənmədən bitkiçiliyə dəyən zərəre
- İqlim;

675 Təsərrüfat sahələrinə dəyən zərərin cəmi nə deməkdir?

- Sənaye və kənd təsərrüfatına dəyən zərərlərin cəmi kimi;
- Kənd təsərrüfatına dəyən zərəre kimi;
- Sənayeyə dəyən zərəre kimi;
- Təsərrüfat sahələrinə dəyən zərərlərin cəmi kimi
- təsərrüfata dəyən zərəre

676 Çirklənmədən dəyən zərəre hansı üsulla hesablanır?

- tarixi,coğrafi,ənənəvi
- statistik,riyazi
- genetik,lokal,iqtisadi
- birbaşa,empirik,analitik
- müxtəlif metodlar

677 Empirik üsul nədir?

- iqtisadi göstəricidir
- təbii resurs potensialıdır
- ətraf mühitin mühafizə tədbirləri
- çirklənmədən dəyən zərəre hesablanır
- ölçü vahididir

678 Birbaşa üsulla nə hesablanır?

- sosial ödənişlər
- sosial problemlər
- iqtisadi qiymətləndirmə
- çirklənmədən dəyən zərəre
- vergi ödənişlər

679 Atmosferin çirklənməsindən dəyən zərəre təsir edir:

- Havanın təzyiqi.
- Havada olan su buxarının həcmi.
- Havanın kimyəvi tərkibi.
- Zərərli maddələrin nisbi təhlükə əmsalı.
- Havada olan tozun həcmi.

680 Atmosferin çirklənməsindən dəyən zərəre asılıdır?

- Havada olan tozun həmindən.
- Havanın təzyiqindən.
- Havanın kimyəvi tərkibindən.
- Havaya atılan zərərli maddələrin həcmindən.
- Havanın tərkibində olan su buxarlarının həcmindən.

681 Su hövzələrinin çirklənməsindən dəyən zərərə təsir edir:

- Suyun kimyəvi tərkibi.
- Çirkab suların həjmi.
- Su sərfi.
- Yağıntılarnın miqdarı.
- Yağıntılarnın tərkibi.

682 Su hövzələrinin çirklənməsindən dəyən zərər asılıdır:

- Suyun kimyəvi tərkibindən.
- Su modulundan;
- Su sərfindən;
- Zərərli maddələrin nisbi təhlükə əmsalından.
- Yağıntılardan;

683 Heyvandarlığa dəyən zərər asılıdır:

- Heyvanlarda məhsulun aşağı düşməsindən.
- Əkin sahələrindən.
- Bitkilərin məhsuldarlığından.
- Otlaq sahələrindən.
- Mexanizasiyadan.

684 Torpağın dövriyyədən çıxmasından dəyən zərər asılıdır:

- Heyvanların məhsuldarlığından
- Bitkilərin növündən.
- Torpağın münbitliyindən.
- Hər hektardan gələn gəlirdən.
- Bitkilərin məhsuldarlığından.

685 Çirklənmədən bitkiçiliyə dəyən zərər asılıdır:

- Torpağın münbitliyindən.
- Əkin sahələrindən.
- Məhsulun maya dəyərindən.
- Çirklənmə sahəsindən.
- Məhsulun daşınma xərcindən.

686 Torpağın dövriyyədən çıxmasından dəyən zərər asılı deyil:

- Məhsulların satış qiymətindən.
- Çirklənən torpağın sahəsindən;
- Hər hektardan gələn gəlirdən;
- Torpağın münbitliyindən;
- Məhsuldarlığın aşağı düşməsindən;

687 Meşə təsərrüfatına dəyən zərər asılıdır:

- Meşələrdə ağacların diametrindən.
- Meşələrin rütubət göstəricilərindən;
- Meşələrin tərkibindən;
- Meşələrin çirklənmə sahəsindən;
- Ağacların boyundan;

688 Meşə təsərrüfatına dəyən zərər asılı deyil:

- Meşələrin çirklənmə sahəsindən.
- Meşələrdə ağacların xəstələnməsindən;
- meşələrdə sanitariya kəsmədən;
- Meşələrin böyümə sürətindən;
- Ağacların məhsuldarlığının aşağı düşməsindən;

689 Heyvandarlığa dəyən zərər asılı deyil:

- Heyvandarlıq məhsullarının həcmindən.
- Heyvandarlıq təsərrüfatlarının sayından;
- Heyvandarlıq sahəsində məhsuldarlığın aşağı düşməsindən;
- Bitkiçiliyə dəyən zərərdən;
- Məhsulun satış qiymətindən;

690 Heyvandarlığa dəyən zərər asılıdır:

- Bitkiçiliyə dəyən zərərdən.
- Heyvandarlıq sahəsinin inkişaf səviyyəsindən;
- Çirklənən torpağın sahəsindən;
- Heyvandarlıq sahəsində məhsuldarlığın aşağı düşməsindən;
- Yem bazasının azalmasından;

691 Çirklənmədən bitkiçiliyə dəyən zərəyə təsir edir:

- Məhsulun həcmi.
- Torpağın münbitliyi;
- Məhsulun maya dəyəri;
- Çirkləndirici maddələrin həcmi;
- İqlim;

692 Təsərrüfata dəyən zərər neçə hesablanır:

- Sənaye və kənd təsərrüfatına dəyən zərərlərin cəmi kimi;
- Kənd təsərrüfatına dəyən zərər kimi;
- Sənayeyə dəyən zərər kimi;
- Təsərrüfat sahələrinə dəyən zərərlərin cəmi kimi.
- Nəqliyyata dəyən zərər kimi;

693 Bu üsulla çirklənmədən dəyən zərər hesablanır:

- Birbaşa empirik və analitik.
- birbaşa;
- empirik;
- Dolayı;
- Analitik;

694 Çirklənmədən dəyən zərər hesablanır:

- Təcrübi.
- Tropik;
- Dolayı;
- Empirik;
- İqlim;

695 Çirklənmədən dəyən zərər bu üsulla hesablanır:

- Təcrübə.
- Genetik;
- Dolayı;
- Birbaşa;
- Laboratoriya;

696 İctimai formasiyalar dövründə məhsuldar qüvvələrin inkişafı ətraf mühitə əks təsir etməklə hansı mühiti gərginləşdirmişdir?

- daxili mühiti
- coğrafi mühiti
- tarixi məskunlaşmanı
- xarici mühiti
- həyat şəraitinin

697 Təbii və antropogen dəyişiklikləri yaradan səbəblərdən biridir:

- əhalinin yaş,cins tərkibi
- insanların məskunlaşma xüsusiyyətləri
- sənaye obyektlərinin yaranması
- tarixi-coğrafi amillər
- istehsal sahələrinin məhdudluğu

698 Təbii şəraitin dəyişməsi nəyə əsaslanır?

- yerin hərəkətinə
- təbii ehtiyatların varlığına
- insan fəaliyyətinə
- araşdırmalara
- təbii qanunauyğunluqlara